

SLOVENSKI NAROD.

Izšla vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
 Tiskovnica: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, nad to višino vsi oglasi 1 m/m x 54 m/m 1 K 50 v. Uradni razglasili in poslani ter notiče isti prostor po 2 K, ženitne ponudbe in poroke pavšalno 80 K. — Pri naročilih nad 10 objav popust.
 Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravištvu „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova
 ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 394.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

V Jugoslaviji:	V inostranstvu:
celoletno naprej plačano . . . K 180—	celoletno K 240—
polletno 90—	polletno 120—
3 mesečno 45—	3 mesečno 60—
1 15—	1 20—

Pri morebitnem povzpetju se ima daljša naročnina doplačati.
 Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnini vedno po nakaznici.
 Na samo pisemna naročila brez poplative denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje.
 Telefon št. 34.

Dopolne sprejema le podpisane in začetno frankovane,
 Repeticev ne vnaša.

Po samezna številka velja 1 krono.
 Poština plačana v gotovini.

Joso Jurkovič:

Realnost.

Vsak dan se bolj kaže, da bomo morali položiti vse lepe teorije tja, kamor spadajo, namreč nazaj v knjige, in bomo morali narediti tisti važni korak od letargične refleksivnosti k kreativnosti. In čim preje, tem bolje. Vse to, kar dela danes ljudem prevroče glave in preohlapne roke, je povečini še dedščina iz vojne, in sicer iz zadnjega časa vojne, pa še to ni zraslo pri nas. Zraslo je iz občutka propadajočega cesarstva in okužilo mimogrede tudi tisto, kar bi moralo rasti na teh razvalinah. Da pa ne bo rodil duha razpada kaj drugega kot razpad, je jasno. Ker se naša država še le vstvarja, se bo morala držati naukov in načel, ki so jih vporabljali vstvaritelji držav, in tukaj je glavni nauk: moč. To se tudi danes zastarelo in preperelo načelo, pa ni zato nič manj resnično. Kaj se danes vse zdi!

Da so socialne reforme, in sicer jako široke, pri nas potrebne, to vidi vsak, kajti država kakor posameznik se mora razvijati, če neče postati sčasoma petrefakt. Vendar so postavljene vsakemu sloju gotove meje, ki jih ne sme prekorati, če neče dobiti država elefantijaze in s tem poginiti. Država pa je do sedaj — pa brez vseh sentimentalnosti — po mojem mnenju potrebna vsem razredom. Prepričan sem namreč, da bi se nemškemu delavcu godilo danes bolje, če bi bila država zmaganala, in ne bi rabila delati toliko in toliko in zastoj — samo da bo lahko država čim preje poplačala vojno odškodnino. Da je danes vsled takodolgega produciranja v glavnem za vojne namene večje ali manjše pomanjkanje povsod, ve vsak, vendar je kolikortoliko gotovo, da je pomanjkanje v premaganih državah večje. Vem, kaj se mi bo odvrnilo: vse to posledice kapitalizma in vseh drugih izmov razen socializma in komunizma, ti so rodili vojno in iz nje izvirajoče pomanjkanje, — in to hočemo ravno odpraviti. Jako dobro in lepo, vendar počakajmo nekoliko. Po Evrovodini so bili glavni apostoli tega evangelija madžarski komunisti. In komaj so zaslutili v Budapešti, da se mogoče nekaj pripravlja, so se začele zbirati ob naši meji —

Horthyjeve čete. Tukaj pa se človek nekoliko zamisli, kajti da bi šla madžarska bela garda razširjati k nam komunizem, je vendar nekoliko dvomljivo.

Vem, da se bo reklo, da se nekje mora začeti in da bo sledila Jugoslaviji Madžarska. Ampak če se res mora začeti, bi bil jaz pohlevnega mnenja, naj se začne preje kje drugje. Naš narod je že dosti pretrpel in ni nujno potrebno, da bi moral služiti sedaj zopet za poskusnega kunca, komunizma ali tujega — imperijalizma! Ker se nam toliko dopoveduje o madžarskem belem terorju, bi bilo vsaj za enkrat tam jako primerno torišče za delovanje gospodov iz Vojvodine. Vsaj jaz mislim tako. Saj naš narod ni tako konservativen in nazadnjaški, da bi daleč zastajal za drugimi; če speljejo enkrat drugod to stvar, že pridemo tudi mi. Dokler pa imajo apetit po našem teritoriju bele madžarske garde in se trudi avstrijska socialistična republika na vse načine, da bi nam iztrgala Koroško, ter imajo Italijani na minute preračunano, v kolikem času se pride iz Logatca v Trbovlje, moram reči: die Botschaft hör' ich wohl, allein mir fehlt der Glaube.

Saj je naš zunanji položaj že brez notranjih komplikacij dosti težaven. Na zapadu, ki tvori takorekoč pljuča naše države, zgrubljamo vsak dan na terenu, in če se enkrat sklene mir, ne bomo niti vsi združeni in bomo poleg tega obdani od sovražnikov od vseh strani, da je človeka nekoliko strah tudi za to, kar imamo. To so dejstva, ki jih ne more zbrisati nobena teorija. Zato bo tudi najboljše, da zaenkrat računamo a dejstvu. In ker je dejstvo — vsaj upam, da hočemo obstojati, se moramo nasloniti na tiste verjetnosti, ki se nam zde najpripravnije, da nam zagotove ta obstoj. Tu pa je do sedaj samo eno preiskušeno sredstvo: avtoriteta država. Avtoriteta pa zahteva moč. Moč na zunanji je samo posledica moči v notranjosti. To moramo najprej uveljaviti, če nam preostane pri tem kaj časa tudi za teoretiziranje, ga porabimo lahko tudi za to.

Dr. P. Strmšek:

Slovenščina na naših srednjih šolah.

Šolska oblast je razposlala strokovnim učiteljem učni načrt za slovenščino, da izrečejo svoje mnenje, na kar bo poverjenišvo načrt odobril. Želim se tukaj dotakniti dveh načelnih vprašanj.

Načrt, kakršnega imamo v rokah, stoji na strogo slovenskem stališču. Tega ne spremeni niti »ozir na najvažnejše pojave srbohrvatskega in po možnosti tudi svetovnega slovtva.« Načrt prezre, da odslej

slovenščina ni več samo predmet, temveč tudi edini učni jezik. Učitelji slovenščine mora tolmačiti poleg slovenske slovnice in slovenskega slovtva tudi razvoj tujih književnosti. Če se to ne bo zgodilo, se bo naš duševni horizont zožil v novi domovini, dasi te naloge tudi nemščina ni vršila docela. Očetje avstrijskih učnih načrtov so smatrali nemščino za cvet svetovnega slovtva in se ozirali le na Shakespeara ter semtertia na Danteja, Miltona, Molliera, Rousseauja, Byrona in Zola. Vsi drugi, posebno na Rusi so jim bili tuji. Ker jim ne smemo slediti, je treba, da se že v načrtu odloči najmanj en tečaj v ta namen, da se govori o razvoju tujih slovtov: nemškega, francoskega, laškega, češkega, ruskega, poljskega pa tudi španskega in nordijskega. Ker ne gre toliko za imena ali celo za letnice, je treba podati povsod kratko vsebino najboljših del, da se tako morejo razbrati glavne misli in smeri. Kolikor je mogoče, naj izpolni pouk privatno čitanje originalov in dobrih prevodov.

Najpripravniji čas za to je prvi tečaj zadnjega leta, da se na tak način poglubi razumevanje jugoslovenskega slovtva, ki ga je v drugem tečaju itak ponavljati za zrelostni izpit.

Dalje pa je treba pojasniti tudi razmerje slovenščine in srbohrvaščine. Učni načrt se ne ozira ne na slovnico in ne na slovtvo srbohrvatsko; iz tega se da sklepati, da naj ostane srbohrvaščina predmet zase. Temu pa je odločno oporekati. Najdalneje bi seveda bilo, da bi bili slovenščina in srbohrvaščina združeni v eni roki; pa kaj, saj večkrat slišimo, da sta komaj dva Slovenca, ki govorita čisto srbsko ali hrvaščino, vsi drugi pa le neko mešanico. Zato je tudi treba, da ostane srbsčina ali hrvaščina kot jezik, kjer je le kolikoli mogoče, v rokah rojenega Srba ali Hrvat; slovtvo pa se ne sme nikdar ločiti od slovenskega. Brž je mogoče deliti domovinoznanstvo v zgodovino Slovencev, Hrvatov in Srbov, v kulturnem oziru pa so bili stiki ves čas tako ozki, da jih ne gre sedaj umetnim potom ločiti. Le pomislimo na mogočni vpliv Ciril - Metodovega dela, na dobo reformacije, ko je skušal Ungnad s knjigo poluteraniti vse Jugoslovane, na protireformatorije, ki so ustvarili književnost v Bosni, prosvetlilno dobo, ki je zbudila slavonsko knjigo in znova poživila srbsko književnost: vse samo sile, ki so prav mogočno vplivale na slovensko književnost. Kako je mogoče tolmačiti Prešeren - Vrazovo nasprotje, a prepuščati ilirizem tovarišu Hrva-

tu? Ali naj mar oba učitelja ponavljata isto snov, vsak iz svojega vidika in tako sedaj raztrgata ono, kar nam je bilo skupno vkljub mogočnim nam sovražnim političnim silam?

Jugoslovenska kulturna povestnica naj pride kot en predmet v šest in sedmi razred naših gimnazij (na drugih šolah sorazmerno) s štirimi tedenskimi urami, da bo mogoče najvažnejša dela tudi v šoli obravnavati. Učna uprava naj skrbi za

Iz. Makso Klodič - Sabladoski:

Nova proga čez Predelj in naše železnice.

II.

Da vidimo, kako je s tekmo med Reko in Trstom glede prehodnega prometa iz Moravske - Dunaja potom Brucka ob M. Omenili smo že, da tekma od strani Reke ne obstojecih zvezah ni mogoča. Položaj se pa spremeni, ako zgradimo že tolikokrat sproženo in tudi že projektovano železnico po dolini Sotle čez Brežice - Novo mesto - Črnomelj na Reko, katera je bila vedno mišljena kot tranzitna železnica.

Potek te nove proge bi bil sledeči:

Na postaji Poljčane (južne železnice) krenemo proti jugu, prečimo na poti stoječe hribovje in železnico Grobelno - Rogatec, vozimo dalje po dolini Sotle, premostimo pri Brežicah Savo in pridemo čez Kostanjevico v Novo mesto. Od tod nam služi obstoječa proga do Črnomlja. Iz Črnomlja vodi zopet nova železnica proti jugu mimo Vinice v veliki predor, ki naj vodi končno do morja. Taka nova zveza Bruck ob Muri - Reka bi merila 380 km, torej le za 17 km več nego železnica Bruck - Trbiž - Trst (363 km). Dočim bi se pa ta v Trbižu vpenjala na koto 720 m nad morjem, bi dosegla naša nova zveza le višino 374 metrov. Bila bi torej sigurno zmožna konkurirati v prid Reke.

Ako se oziramo na Moravsko in Slovaško, ne smemo prezreti češkega središča Bratislave. Ali naj izvažajo okoliš Bratislave v Trst ali Reko? Izvoz se bo gotovo oghbal dveh vmesnih držav; torej sedanja glavna proga čez Dunaj - Wr. Neustadt - Szombathely - Žekenci - Zagreb - Reka ne pride v poštev, ker je tudi predolga. Izvoz se bo premikal ali čez Avstrijo v Trst ali čez Madžarsko na Reko. Daljava Bratislava - Dunaj - Bruck ob Muri - Trbiž - Trst meri 603 km, razdalja Bratislava - Črna - Szombathely - Žekenci - Zagreb - Reka pa 642 km, v kateri je del Bratislava - Szombathely (146 km) lokalna železnica zadnje

dobro in bogate čitanke, potem pa za cenene izdaje naših najboljših del. Učitelji slovenščine se bodo gotovo z veseljem lotili študija srbohrvatske književnosti, pa tudi svetovne literature, saj se bodo zavedali, da uče nekaj celotnega in ne samo nekaj ozko omejenega, kar bi bila slovenščina po predloženem učnem načrtu in pri tem številu ur. Učitelji želimo, da nam poda novi načrt potrebna navodila in odmeri zadostno številko ur.

vrste. Jasno je torej, da tudi ta zveza ne more konkurirati z glavno in krajšo progo čez Dunaj - Bruck - Trbiž v Trst!

Za nas pa je promet iz Čehoslovaške preko Bratislave ogromne važnosti, saj gre tu ravno za tolik obravnavano vprašanje koridorja med Čehi in Jugoslovenci! Mi moramo voditi ta promet čez našo ozemlje v Reko. Pregraditi se mora del Bratislava - Črna, potem pridemo na glavno progo Szombathely - Körmed, od Körmeda krenemo zopet na lokalno železnico Körmed - Murska Sobota, ki jo tudi pregradimo (71 km), potem zgradimo novo železnico Murska Sobota - Ljutomer - Ormož in dospemo čez Rogatec pri Podčetrku na že označeno progo Poljčane - Brežice in dalje na Reko. Razdalja Bratislava - Reka znaša po tej poti le 560 km.

Ponovimo: Ako zgradimo Italijani — in ni več dvoma, da bodo to storili, saj se je to ravno sedaj med Nijemcem in Rennerjem v Rimu zopet sklenilo in Avstrija izroči Italijanom vse načrte predloške železnice — progo Trbiž - Čedad - Trst, nam vzamejo ves promet iz Nemčije, Avstrije, Češke, Moravske in deloma tudi Slovaške. Rešiti moramo pa tranzit iz vzhodne Avstrije, Češke, Moravske in Slovaške za našo progo in za Reko (ali vzemimo Bakar ali drugi primeren kraj v bližini Reke kot našo luk), ako zgradimo nove proge St. Pavel - Železna Kaplja - Kamnik, Poljčane - Brežice - Novo mesto, Črnomelj - Vinica — predor na morje in Murska Sobota - Ljutomer - Ormož - Podčetrtek ter pregradimo nekatere lokalne železnice v glavne proge. Vse te nove proge so tudi eminentnega krajevnega pomena, saj se bomo že leta in leta za nje.

Tako se da doseči tudi skrajšanje razdalje Zagreb-Reka od 260 km (228 progovnih km) za 35%, oziroma 25% obenem znižamo obstoječo zvezo od višine 836 m nad mor-

Fran Govekar:

Solitanje.

(Dalle.)

IX.

Župan dr. Podobnik se tiste dni skoraj ni ganil iz mestne hiše in tudi občinski svetovanci so imeli skrb in opravka, da niso vedeli, kje jim stoji glava.

Neprestano so prihajale eštafete, ki so naznanjale, koliko sob je potreba preskrbeti za častnike, ki prenoče ali se ustavijo za več dni v Ljubljani, koliko vojaštva in konj dospe od severa na poti v Italijo in koliko na poti z juga proti Dunaju. Kruha, mesa, vina, postelj, slame, odej, drv in klaje je bilo pripravljati dan na dan.

Po vseh hišah so pekli, vse ceste so bile polne voz, dovažajočih hrano in krmo, po Ljubljani pa so plavali natovorjeni čolni, ki so izlagali na Bregu nešteto zabojev, kočev in jerbosov.

Neprestano je grmel boben mestnega birača, ki je na razpotjih razglašal županove ukaze in prošnje. Po prenapolnjenih vojaških bolnicah je že v par dneh nedostajalo vsega, usmiljeni Ljubljanci pa so na županov poziv nosili ranjencem najrazličnejše darove.

39

V stražnici šentpeterske vojašnice tik vhoda na levi strani si je uredil dr. Wagner svojo pisarno. Tam je sprejemal podarjene srajce, rjuhe, platno, obvezila, slamnake pa tudi hrano in pjačo za svoje paciente.

V gledališču se je vršil za bolnike in ranjence orkestralni koncert. Hesenski častniki so napravili med sabo v isto svrhu kolekto. Od povsod so pošiljali ljudje tolarije in cekine, kmetje iz ljubljanske okolice, iz Mekinj in celo tam iz Idrije, pa so morali pripeljati več tisoč škopnikov slame za postelje in ležišča.

Vsi stanovi so tekmovali, radi in neradi, da v dejanjih znova dokažejo svoj že tolikokrat prekušeni patriotizem. Kontribucije in rekvizicije so hodile druga za drugo. Obrtniki in trgovci, uradniki in duhovniki, meščanje in plemstvo, najvišji in najnižji so v skrbi in strahu žrtvovali čas in denar, da pomagajo vojski, hiteti v nove boje z Buonapartom, in da lajšajo bedo in žalost ovin, ki so se vrnili z ranjeno dušo in ranjenim telesom.

Ko so Ljubljanci zvedeli, da so skočili vsi Trojci na noge in da so zgrabili za orožje proti Francozom celo trojske ženske, otroci in starci ter da gore po vsej Švabski kresovi, kličoč na tisoče kmetov pod avstrijski prapor, so vzplamenele vnovič tudi njih že osemogla srca in novem pogumu in novi nadi.

Z veselo svirajočimi godbami in z vihrajočimi zastavami so korakali skozi Ljubljano iz Gradca došli Terzovi bataljoni, za njimi so odmarširali Hesi pa Giulayevi ogrski prostovoljci in od povsod, celo iz daljne Češke so drli slovanski in nemški polki proti Vidmu in dalje proti Furlaniji.

Tretjega dne marca meseca ob devetih dopoldne pa je pridrela zopet po Dunajski cesti in Špitalski ulici ogromna karosa, ki jo je spremljal velik oddelek huzarjev, ter se je ustavila pred »Divjim možem«.

Dospel je nadvojvoda Karel z Dunaja. Urno se je umaknil v svoje sobe, ki mu jih je bil hoteljer Rechter že pripravil. Kmalu nato je nadvojvoda v družbi generala Bellegarde jezdi v mesto na poset k sinovom nadvojvode Ferdinanda, iz Milana pregnanega cesarjevega namestnika.

Med tem so prihajali v hotel vsi generali. V paradižnih uniformah in z vsim redi na prsih so se zbrali in čakali nadvojvode. Hitro se je vrnil, sprejel generale, se razgovarjal z maršalom Quosadovichem nekaj minut ter se je kratko poslovil. Pred karoso so bili vpreženi že drugi konji. Karel je skočil v voz ter se v diru odpeljal. Komaj eno uro se je mudil in že je hitel z največjo naglico proti Gorici in od ondi na Videm k armadi.

Na tisoče rok je gradilo v Julskih Alpah in Karavankah nove utrdbe, zapreke in okope. Že meseca februarja so začeli avstrijski žemski častniki utrjevati vse gorske prelaze, popravljati vse trdnjave od italijanske meje do Celovca, narejati zakope, okope, nasipe in ograde, jih oboroževati s topovi, preskrbovati s strelivom ter pripravljati na boj. Povsod se je zidalo in kopalo.

Avstrijski vojaški inženjerji pa so utegnili izvrševati svojo nalogo temeljito. Saj je bil Napoleon Buonaparte na vojni proti papeževi državi, Pij VI. pa je imel močno vojsko, ki so jo vodili slavni generali Colli, Colonna in Borgia. O njih se je poročalo in govorilo, da so genijalni vojskovodje.

Vsaj nekaj mesecev mine, tako so upali, preden se utegne predrzni Buonaparte obrniti proti Karlovi vojski; poprej pa bo moral premagati tudi še mogočne Benetke, ki so kazale odkrito in samozvestno svoje sovražne naklepe proti Francozom.

V Ljubljani so bili zopet polni novega upanja. Ko pa je deželni glavar grof Fr. Hohenwart prejel nadvojvodovo lastnorodno pismo, je vse vriskalo.

Tudi Vodnikove »Novice« so nemudoma priobčile vsebino tega pisma. Vsi Knaflci so je odvalili kamen s srca.

am za 400 do 600 m. kakor si pač zberemo varijante. Ako pa uvažimo, da se skrajšanje poti iz Slavonije in Beograda na Reko, ako vpoštevamo prilike v obratu, pri voznem materialu, ako pomislimo, da tako več kakor podvojimo obratno možnost reške železnice, katera pred vojno ni mogla več zmagovati prometa in kjer utegnejo v nekaj letih zavladati ravno take razmere, kakršne so danes na progi Zagreb-Beograd, slednjič, ako pretrgamo velik vpliv znižanja tarifov v reški relaciji za naše gospodarsko življenje, mislimo, da je izboljšanje zveze Reke z zaledjem dovolj utemeljeno.

Iz te razprave vsakdo lahko opazuje, kaj smo z Beliakom in Trbižem izgubili, namreč gospodarstvo nad vrati v Trst! In tudi dotok na Reko nam bodo zaprli, tako da si ga bomo morali še le s težavo zopet izvojevati.

Razkosanje bivšega enotnega avstro-ogrškega železniškega omrežja stavlja posamezne nastale države pred nove naloge, tudi vplivajo zopet vse spremembe na sosedovih delih na lastno omrežje. Reševati moramo tako vprašanja enotno in smoteno, ako nečemo zaostati.

Dograditev liške železnice se zopet nadaljuje, proučujemo tudi novo železnico po dolini Une v smer na Split. To je vse hvalevredno in potrebno, da si ustvarimo dostop k morju in luko tudi v Dalmaciji. Ali vse to ne zadostuje. Ne more nam zagotoviti kaka dalmatinska luka kot edini izhod na morje, mi moramo imeti še kako pristanišče na severnem delu na naše obale, bodisi na Reki ali nekje v neposredni bližini Reke, s potrebnimi železniškimi zvezami vred, to je vendar jasno. Ker tu ne gre za nič manj nego za nevarnost popolne izločitve Slovenije od evropskega mednarodnega prometa, ali s suhih besedami povedano: Za izločitev Slovenije od

centralne Evrope! Vzdravimo se enkrat, saj gre tu za dobrobit cele Slovenije. Slovenski državni in mednarodni faktorji naj ne podcenjujejo pretežno nevarnost in naj nemudoma ukrenejo vse potrebno za varstvo naših koristi, sicer bo prepozno!

Ako danes tudi še ne zmoremo stroškov za zgradbo novih prog, zmoremo pa vendar znesek za napravo projekta, ki nam omogoči vsak hip napraviti na potezo od laške strani protipotezo od naše strani. Ministrstvo saobračaja je dovolilo lanske leto na inicijativno podpisano gotovo svoto za proučevanje nekaterih novih železniških zvez na Slovenskem. Z razpustom ravnateljstva državnih železnic v Ljubljani se je tudi to delo ukinilo. Treba je zvišati ta kredit in početi zopet z delom. Moramo izdelati z vsoto hitrostjo gori omenjene projekte z vsemi varijantami in študirati tudi druge nove zveze, kakor se to godi sedaj pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede novih hrvatskih prog. Ako se pa Italijani vendar še premislijo ali ako ne dobimo pravice do Reke, naša dela kljub temu ne bo zastoj, ker izvršimo po tem projektu lahko našo novo zvezo Koroške s Slovenijo, kadar nam bo to kazalo. Pokažimo inozemstvu, da si ne pustimo kvariti kar tako naše življenske prometne interese.

Kako si jih varujejo drugi, so nam razen Italijanov s predeljsko železnico lahko v zgled tudi Avstrijci, ki trasirajo sedaj direktno zvezo Celovec - Gradec ker so izgubili železnico čez Maribor in je ovinek čez Bruck ob Muri predolg.

Da nam utegne postati tudi ta nova avstrijska zveza nevarna, je gotovo, in sicer iz strateških ozir, kakor tudi zaradi tega, ker se nas bo ogibal morda tudi tranzitni promet iz Gradca na morje.

Najkrasnejši čas je, da tudi mi nekaj ukrenemo.

Politične vesti.

= Koncentracijska vlada. Snoči dne 23. t. m. je bil pod predsedstvom regenta Aleksandra na dvoru sestanek članov vlade in zastopnikov opozicije. Na tej konferenci sta se vlada in opozicijske skupine sporazumele glede sestave koncentracijske kabineta. — V tukajšnjih političnih krogih, ki so blizu dvora, se trdi, da je vprašanje koncentracijske vlade zadeva, ki se mora rešiti še danes ali najkasneje jutri, ker jo zahtevajo interesi države, ki se nahaja v nevarnosti. Na tem sestanku, na katerem je v pogajanja posegel tudi regent Aleksander, sta obe stranki kazali veliko popustljivost. Do jutri bo izgotovljena lista članov, ki stopijo v novo vlado.

= Okrog nove vlade. LDU Beograd, 24. aprila. »Epohe« piše pod naslovom »Okro nove vlade«: nastopno: Medtem ko zmerni elementi radikalnih krogov zahtevajo sporazum z ostalimi strankami glede sestave koncentracijske vlade brez opaziranja na osebe, zahteva Protić, da se sestava novega kabineta ne sme izvršiti brez njega ali Pašića. Sedanji težki položaj očajeve zmerneje elemente. Odhod Pašića v Pariz, (kakor se misli, bo odpotoval 26. t. m.), dokazuje, da postaja ta struja vedno močnejša in da Pašić ne bo vstopil v bodoči kabinet. O pogajanjih so poročali regentu. Demokrati zahtevajo predvsem ostavko sedanje vlade, kakor tudi, da Protić in Pašić ne vstopita v novo vlado. Regent bo ukrenil nadaljne korake.

= O koncentracijski vladi. LDU Beograd, 24. aprila. Pogajanja glede sestave koncentracijske vlade se niso došla do definitivnega uspeha. V strankarskih krogih se goji upanje, da se bo politični položaj razbistril v ponedeljek.

Dr. L. L.

Bratislava.

Prej smo poznali to mesto pod imenom Požun, Nemci so mu rekli Pressburg, Mažari pa Poszony. Zdaj se imenuje Bratislava. Mogoče mislite, da so si Čehi izmislili to lepo ime! Temu pa ni tako, kajti Bratislava je stala prej, predno je tu sem stopila kaka nemška ali madžarska noga. Letopisi poznajo že v 10. in 11. stoletju grad Brecsburg, kar je bila slovanska Bratislava in iz tega je nastal nemški Pressburg. Ako torej sedaj slovaški izdajalec Juriga kriči Mažarom in nepoučenemu svetu, da je treba izgnati tuje (t. j. Čeha) in da ni treba priznati Bratislave, ampak da naj ostane stari Pressburg in Poszony, je to samo dokaz politične zaslepljenosti in fanatične kratkovidnosti, ki se bo maščevala nad poštenim slovaškim narodom, ako bo imela uspeh. Toda to so le zadnji poskusi mažarske agitacije: stari lepo

ime Bratislava je danes povsod uveljavljeno in ga tudi narod dobro pozna.

Na stari Požun sem imel par čudnih spominov. Ko smo bili leta 1915. internirani v Hainburg ob Donavi, smo tam imeli vsak dan priliko videti tramvaj, ki je vozil tik ob našem taboru med Dunajem in Požunom. Ko so prišli l. 1917. nad Dunaj gladni časi, je bil »Pressburg« edino pribežališče Dunajčanov, ki so hodili tja kupovat živež, čemur so se seveda Mažari upirali. Ko smo se peljali iz sestranskega Dunaja na fronto, smo v Požunu planili v restavracijo in bi jo bili skoraj razbili, kajti za dve kroni si dobili še velik kos lepega belega peciva, ki bi ga bil na Dunaju zaman iskal. Nekaj mesecev na to sem se vozil tod mimo nazaj kot ranjen vojak. Visoko pod streho nekega vagona sem gledal to mesto ob Donavi in mislil na njegovo bodočnost: nisem si mislil, da bom par let na to gost — v slovaški Bratislavi.

Ako vrnemo v ostr najvažnejše vprašanje, vprašanje ustave, ki ga je treba rešiti sporazumno, postane zgoraj omenjena potreba še bolj vidljiva in očita.

= Jadransko vprašanje bo rešeno v Parizu. LDU Beograd, 24. aprila. Iz dobro poučenega vira doznajamo, da se v San Remu ne bo rešilo jadransko in reško vprašanje, nego da se bo početkom maja zaključilo zasedanje konference v San Remu, ki se bo nadaljevala v Parizu. Pričakujejo, da bo koncem maja jadransko vprašanje definitivno rešeno. Radi tega ne bo v San Remu potoval noben naš delegat. Vsled istih razlogov vlada še ni formulirala definitivne instrukcije naši delegaciji glede jadranskega vprašanja.

= Kdo je dr. Korošec? Presbiter objavljala: Povodom članka pod naslovom »Kdo je dr. Korošec?«, objavljenega v št. 97. »Radničkih novin« od 23. t. m., s katerim se hoče dokazati, da je poziv SLS, naveden v tem članku, delo dr. Korošca, za katero ima dr. Korošec nositi odgovornost, nas je g. dr. Korošec, minister za promet obvestil z nastopno izjavo: »Poziv, čigar vsebina je objavljena v 97. številki »Radničkih novin« od 23. aprila t. l., je publiciral leta 1914. dr. Šusteršič, tedanji vodja SLS brez znanja ali odobrenja samega vodstva te stranke. Ves ta samovoljni akt dr. Šusteršiča, ki ga je izvršil sam na svojo roko, ne da bi predhodno obvestil o tem svojem koraku samo vodstvo stranke, je bil tudi eden glavnih razlogov, radi katerih je dr. Šusteršič moral odstopiti kot vodja stranke in izročiti vodstvo dr. Korošču.«

= Naselitev v Beogradu. Mestna uprava beogradska je izdala naredbu, ki uravnava vprašanje nastanitve v mestu. Po tej naredbi ne sme brez posebnega dovoljenja mestne uprave nihče bivati v Beogradu več kot deset dni. Kdor se hoče stalno naseliti v Beogradu, mora občinsko upravo prositi za občanstvo.

= Cesar Karel in dr. Korošec. Dunajska revija »Das neue Europa« je priobčila izvečke iz memoarov bivšega avstrijskega ministrskega predsednika dr. Körberja o dogodkih med vojno. V tem ekscerptu čitamo med drugim: »Cesar Karel je obljubljal marsikaj, česar ministri niso mogli izpolniti. Jugoslovenskemu voditelju Korošču, ki ga je zagotavljal, da so mu Jugoslovenci globoko vdani in zvesti, je verjel vsako besedo, in ko je nastopil Korošec proti ministrskemu predsedniku Clam-Martinicu, ga je takoj odpustil. Neodločnost mladega cesarja je bila usodna in je vedno bolj zatemnjevala sijaj cesarske krone. Od kar sem moral demisionirati, ni bilo nikogar več, ki bi bil cesarju povedal resnico. Dr. Seidler je še poslabšal situacijo. Tudi v vojski so se jeli širiti glasovi o nesposobnosti vladarja, ki je bil popolnoma krivo informiran. Ko so bili dne 12. oktobra 1918. poklicani parlamentarni zastopniki vseh strank v Baden, so vsi dobili vtis, da cesar nima niti pojma o nevarnosti položaja. Revolucija je bila pred vratmi, a cesar je bil nad vse dobre volje. Takoj se je pomiril z mislijo, da ostane vladar, če tudi še tako majhne Avstrije. Njemu je bilo ležanje samo na tem, da si ohrani svojo krono. Bil je celo zadovoljen s tem, da bi se odstopil Hebski okraj na Češkem Nemčiji. Clam-Martinica je imel Karel začetkom zelo rad. V časih ga je imel predvsem zaradi tega, ker je našel sredstvo, da je pridobil radikalne poslance za vlado za zakonsko predlogo, da se povišajo poslanske dajate. Vkljub temu je Clam-Martinic kmalu padel v nemilost. Dogodilo se je pa to takole: Korošec je pri neki avdienci izjavil Karlu, da je on ideal vseh Jugoslovenov, ki so mu vdani do smrti in da bi bilo umestno, ako bi se Clam-

Martinica odstranilo od vlade. Ta izjava je na Karla tako vplivala, da je pri isti priči telefonsko poklical ministrskega predsednika. Clam-Martinic je imel baš sejo s poljskim klubom. Poklican k telefonu je siljal cesarjev glas: »Sprejel sem demisijsko celokupnega kabineta.« Clam-Martinic je bil pravno nad vse presenečen, ker sploh ni podal nobene demisije.«

= »Spasimo Jugoslavijo«. Na članek g. M. Bartolove »Spasimo Jugoslavijo« (»Slov. Narod« št. 92. od 23. t. m.) smo prejeli od ugledne dame M. D. dopis, v katerem se bridko pritožuje nad neslogo, ki vlada med slovenskim žensstvom. Iz lastnega opazovanja nam slika, kako vse drugače je v tem pogledu pri Srbkinjah: v Dalmaciji so Srbkinje in srbski čuteče Hrvatice že pred vojno delovale v prosep narodne ideje. Tekom svetovne vojne, ko je zavihtel Italijan svoj krvavi meč nad Avstrijo, so se predramile tudi ostale Dalmatinke, ker so spoznale pravi namen italijanskega vstopa v vojno. Na ženskem kongresu v Beogradu lanske jeseni se je bilo čuditi vzorni slogi, s katero so stopile Srbkinje brez razlike veroizpovedi v javnost. V Hrvatski, kjer so ženske malo temperamentnejše je sicer v tem oziru malo slabše, toda tudi one imajo svoj »Savez«, v katerem so zastopana vsa hrvatska ženska društva. Le pri Slovenkah vlada največja nesloga. Dopisnica, ki je sama Primorka, občuti to neslogo, kakor vsaka druga Primorka, ki je desetletja in desetletja občutila sovražno-kovo pest, zelo bridko in pravi: »Pojavil se nam je sedaj notranji sovražnik v državi, ki spravlja v nevarnost našo zlato, ljubljeno Jugoslavijo. Ali bodele tudi še sedaj naprej molčale in živele samo v strankarskih strasteh? ... Podajmo si roke in stopimo na plan kot složno narodno žensstvo!«

= Za vstopitev Habsburžanov. Dunajska »Arbeiter Zeitung« prinaša članek, v katerem poroča, da so v Avstriji gotovi politični krogi skrajno nezadovoljni s potovanjem državnega kancelarja dr. Rennerja v Rim. Tem krogom pripadajo krščanski socialci, ki imajo zvezo z Vatikanom, s Pranginsom, sedanjim švicarskim bivališčem bivšega cesarja Karla in z Budimpešto.

Železničarska stavka.

STAVKARSKI ODBOR PRI VLA-
DL -- STAVKUJOČI BI RADI NA
DELO.

LDU Ljubljana, 24. apr. Uradno se poroča: Imenom stavarškega odbora sta se obrnila danes popoldne voditelja gg. Golouh in Tokan na policijskega svetnika Kerševana z vprašanjem, če bi jih predsednik vlade sprejel radi končanja stavke. Predsednik deželne vlade dr. Brejc jima je dal sporočiti, da je osrednja vlada ukrenila, da se morajo stavarajoči prej vrniti na delo, preden se začne pogajanja, da pa je pripravljen sprejeti ju, ako gre za določitev modalitet in načina, kako bi se stavka končala. Ob 15. sta se oba imenovana zastopnika oglasila v predsedništvu deželne vlade. Predsednik dr. Brejc ju je sprejel v navzočnosti poverjenika za notranje zadeve prof. Remca, policijskega ravnatelja dr. Guština in dvornega svetnika v poverjeništvu za notranje Kremenška. G. Golouh je poudarjal, da je stavarški odbor prejel od centralnega odbora »Saveza saobračajnih i transportnih radnikov« iz Beograda brzojavko, glasom katere se je našla platforma za sporazum o končanju stavke, na podlagi katere da se sedaj vršijo pogajanja in da je pričakovati v najkrajšem času, morda v par urah sporazuma in konca stavke. Predložil je pogoje, pod kateri

Vatikan ne more pozabiti, da se je z avstrijsko monarhijo zrušila zadnja katoliško - klerikalna velesila; njeni dediči so češki husiti in srbski razkoiniki. Prangins žaluje po izgubljenem prestolu in Budimpešta sanja o vspostavitvi kraljestva, ki naj ji zopet zagotovi nadvlado nad Slovaki, transilvanskimi Romuni in bački in ter banatskimi Srbi. Cilj teh političnih stremeljenj gre za podonavsko konferenco in vspostavitvi habsburškega prestola. Podonavska konfederacija se slika avstrijskemu ljudstvu kot izhod iz prehranjevalnih težkoč; ona bi zagotovila Avstriji za njeno industrijo madžarsko žito, hrvaško živino in češki sladkor. Toda ekonomsko vprašanje ni drugo kot plašč političnih namerov, ki so vspostavitvi Habsburžana s pomočjo slovaških in hrvatskih klerikalnih kmetov. Ta protirevolucija računa z Anglijo, ki si hoče zagotoviti donavsko trgovsko cesto od Črnega morja do Rena; zato se je vsedla v Budimpešto. Računa nadalje tudi s Francijo, ki stremi za tem, da se vsled madžarske in slovenske premoci v konfederaciji onemogoči Avstriji priklonjenje Nemčiji. Nasprotna pa je Italija, ki vidi v monarhiji vstajenje svojega poprejšnjega sovražnika, dasi jo sedaj vežejo skupni interesi z Madžarsko proti Jugoslaviji.

= »Srečna Poljska! Med vojno se je mnogo galiških beguncev izgubilo in avstrijska vlada jih je dala z oklici na vse oblasti iskati, da se dožene njih usoda. V njih interesu upamo, da so jih kasneje našli kje v monarhiji zdrave in srečne. Ti ljudje so danes poljski državljani. Navajamo v sledečem imena enega takih vladnih seznamov iz začetka vojne: Feiga Blumenfeld, Rosa Abend, Lea Renzelstein, Herr Olattstein, Herr Billig, Wolf Brumwasser, Anna Menschenfreund, Perle Mandl, Fran Steinbock, Ehepaar Hersch, Chaha Ponner, Hirsch Morgenstern, Jerichym Borer, Rosa Luftschein, Basia Spielvogel, Schaje und Schulim Luwisch, Fraidel Gelbwachs, Moses Weinsaft, Tobias Sonnenschein, Wilhelm Bleistift, Chaim Bifterschtz, Uscher Vogel, Deborah Haselkorn, Eitel Biegeleisen, Abraham Garton, Fischel Landau, Abraham Sperber, Samuel Wurm. — Vsi ti in drugi taki so zdaj »Poljaki«.

mi bi bil stavarški odbor pripravljeno povzročiti, da se v ponedeljek jutraj delo prične. Pogoji so: 1. Militarizacija železničarjev naj se ukine. Vsi železničarski obvezanci, ki so jih s silo pritirali na vojaško službo in so še v zaporih, naj se oproste, tako da gredo vsi kot prosti delavci na delo. 2. Izpuste naj se vsi oni, ki so bili povodom stavke aretirani. Ustavijo naj se vse nadaljnje aretacije in preključijo tirnice. 3. V nedeljo dopoldne naj se dovoli stavarajočim organizacijam, da obdrže shod, na katerem se bo poročalo delavcem in se jim da nalog, da se vrnejo v ponedeljek jutraj na delo. 4. Padle žrtve naj se pokopajo v nedeljo popoldne ob šestnajstih ob udeležbi vseh stavarajočih organizacij in po nagrobnem govoru. Reditelji organizacij bi prevzeli osebno jamstvo za mir in red. 5. Uvede naj se stroga preiskava proti orožnikom in proti osebi, ki je baje streljala iz Leonišča.

Predsednik deželne vlade dr. Brejc je imenom deželne vlade ob 19. podal nastopni odgovor:

Vprašanje demilitarizacije spada v izključno kompetenco vojnega ministrstva. Politični oblasti pristojne v tem pogledu samo dolžnost, one, ki se vojaškemu pozivu ne odzovejo, poiskati in jih izročiti vojaški oblasti.

Bilo je že jutro, ko so nas sprejeli budili v naših spalnih vagonih in oznanjali, da se bližamo Bratislavi. Naši tovariši, ki niso tako sladko spali, kakor mi, so nam pravili, da smo šli na vse zgodaj jutraj mimo neke postaje, kjer je bil pripravljen sprejem, ker pa smo še spali, je pozdrav izostal. »O« je dokaz, kako je narod z zanimanjem spremljal našo pot po njegovih domovini. Pokrajina nam je kazala ono grčevje, ki se tu v lahmem valovanju razteza, kot zapadna meja bivše Ogrske. Znano je, da Bratislava Čehi niso dobili takoj po prevratu v svoje roke in da je bilo treba resnega stopa. Mažari so dobro vedeli, kaj pomeni zanje izguba tega mesta. Zato so se dolgo upirali, dokler ni pariska konferenca izpregovorila svoje odločilne besede. Okolica mesta je po večini slovaška, je pa tudi nekaj popolnoma nemških vasi in nekaj takzv. hrvatskih, to so skrajne severne naselbine onih Jugoslovanov, ki so na nastopili ob tej poti ob ča-

su, ko je bila tu stalna zveza med severom in jugom. Vlak obstoji na kolodvoru, peron je poln občinstva, tu so Sokoli, skauti, zastopniki uradov in narod. Godba igra čehoslovaško in našo himno, slede običajni govori in pozdravi in odhajamo med radostno množico na tramvaj, ki nas polje v mesto. Bratislava je bila že prej kot središče trgovine ob Donavi zelo mešano območje mesto. Po mažarski statistiki je bilo seveda največ Mažarov. Mesto ima sedaj okoli 85.000 prebivalcev, med temi okoli 25.000 Čehoslovakov. Istotoliko Mažarov, 30.000 Nemcev in nekaj drugih narodnosti. Med Nemci in Mažari pa je mnogo Židov. Mestu se še pozna, da je bilo v mažarskih rokah, javni napisi in govornica na ulicah ti še priča o prejšnjih časih. Ustavili smo se v hotelu Karlton in tudi v hotelu so le neradi gledali slovanske goste — saj je bil Slovak in Slovan tem ljudem dolga leta najbolj prezirana stvar na svetu. V hotelu so bili poleg nas vrhoma Židi, ki jim

niso bile prav nič prijetne naše trobojnice na znakih. Toda njihovi krivi nosovi in mažarska oholost niso bili nam prav nič prijetnejši. Tako nismo imeli drug drugemu kaj očitati in smo se kratkotalo ignorirali. Čutili smo dobro, kako jim je neprijeten ta prvi večji jugoslovanski poset v Bratislavi in oni so menda čutili v tem resnost novih časov. Zato so povečali nosove, mi pa smo se zadovoljno smejali in mislili na bodočnost Bratislave. Ni dvoma, da ima to mesto veliko bodočnost. Nova čehoslovaška republika sega tu do Donave. Ves industrijski promet se bo iz severnih čeških in moravskih krajev obrnil na to stran in polje do Donavi naprej. Kaj šele, ako bo od te skrajne južne prometne točke direktna proga v Jugoslavijo, ali celo — koridor: potem bo postala Bratislava prava posredovalna točka med severom in jugom. Bratislava je sedaj glavno mesto Slovaške. Dasi leži ob njenem skrajnem kotu, je vendar neprimerno središče uradov,

V ostalem pa mora deželna vlada opomniti sledeče:

Stavkovni odbor trdi, da bi za slučaj, ako bi se dovolil shod stavkajočih in slovesni pogreb padlih žrtv, bil v stanu s svojimi reditelji zdržati red. Ker so pa tekom štrajka in zlasti tekom zadnjih dni in današnji dan stavkajoči zakrivilili težka kazniva dejanja, katera so bila od odbora stavkajočih naravnost povzročena, in za katera ta odbor nosi vso težo odgovornosti, radi tega se njegovim sedanjim zahtevom ne more zaupati, in se torej iz ozirov javne varnosti, pa tudi splošne razburjenosti mirnega prebivalstva in njegovega strahu pred novimi izgreči, shod štrajkajočih in slovesni pogreb ne more dovoliti.

Proti aretiranim se bo postopalo po zakonu.

O dogodkih današnjega dne se bo vršila stroga in objektivna preiskava.

Deželna vlada mora samo iznova poudarjati, da ona ni poklicana, pogajati se o pogojih, pod katerimi naj se stavka konča, tem manj, ker odbor stavkajočih sam trdi, da že stoji v tozadnjih pogajanjih s kompetentnim ministrom. Dolžnost deželne vlade v lastnem delokrogu pa je, da zajemno prebivalstvu mir in red ter prepreči vsak teror.

Deželna vlada pa opozarja ponovno stavkajoče na poziv prometnega ministra že v početku stavke, da naj se stavkajoči pred vsem vrnejo na delo. Razume se samo po sebi, da bo deželna vlada o tej stvari poročala tudi v Beograd osrednji vladi.

Zastopnik stavkarskega odbora g. Golouh je sprejel izjavo s pristavkom, naj g. predsednik deželne vlade vzame na znanje, da se stavkajoči od sedaj naprej ne bodo nič več zbirali in je prošil, da se ne uporabi več sila proti njim.

Predsednik deželne vlade je odvrnil, naj bodo prepričani, da ne bo žandarmerija in policija tako, kakor do danes, nikomur skrivila lasu, če ji za to ne da povoda.

Deželna vlada je dala uradno ugotoviti, da je brzolavka, ki je glasom gornjega poročila omenja g. Golouh, bila že snoči adresatu dostavljena.

POROČILO ŽELEZNIŠKEGA MINISTRSTVA.

LDU. Beograd, 24. aprila. Ministarstvo za promet objavlja: Stanje prometa na železniškem omrežju našega kraljevstva je bilo včeraj na stopnju: 1. Na progah beogradske direkcije je zagotovljen promet za vojaške potrebe in se vrši tudi prevoz privatnih oseb. Strojno osoblje se nahaja še v stavki. 2. Na progah zagrebške direkcije je zagotovljen prevoz vojaških transportov in se vrši tudi prevoz privatnih oseb. v kolikor to razmere dopušča. 3. Na progah v Bosni in Hercegovini se promet tudi nadalje vrši. Včeraj je vozilo 27 vlakov. Osoblje se je vrnilo v množicah na delo. Na vseh železniških progah se vrši služba v redu. 4. Na progah direkcije v Subotici je promet reden. 5. V Sloveniji je vzpostavljen promet za vojaške potrebe. Uslužbenci so se večinoma vrnili na delo. Dosedaj je nastopilo službo definitivno 366 uslužbencev. Na južni železnici se promet vrši. Osoblje delavnic se javlja na delo.

NEDELJSKO SITUACIJSKO POROČILO

Na južnih in državnih železnicah v Sloveniji je promet skoro normalen, na progah severno-jesenijskega polnoma normalen. Kakor včeraj, je vozil tudi danes ekspresni vlak iz Zagreba v Logatec. Iz Logatca sta prišla danes dva živilska vlaka za Avstrijo, dva sta odšla proti Mariboru, velik vlak živil je bil postavljen v Spilje. Dan je potekel na vseh progah brez incidenta. Pričakuje se, da

bo najkasneje v torek obrat na vseh železnicah Slovenije zopet popolnoma normalen. Tudi sicer je potekla nedelja po vsej Sloveniji popolnoma mirno.

LDU. Sarajevo, 24. aprila. Glavni odbor trgovske in obrtne omladine je izdal proglas, v katerem nanaša, da je že mnogo vojnihi sirot namestil v vojaške domove in prosi pomoči, da bi se mogla v tej smeri izvesti obširnejša akcija.

DOGODKI V TRBOVLJAH IN HRASTNIKU.

LDU. Ljubljana, 24. apr. Uradno se poroča: Državna železnica nadaljuje gladko z zmanjšanim normalnim prometom skoro na vseh svojih progah. Na juž. žel. je vzpostavljen promet tudi na stranskih progah, tako vozijo vrhniški, rogaški, poljčanski vlaki, nadalje oni v Slov. Bistrici, na Koroško in iz Maribora v Spilje. Iz Logatca so prišli dosedaj trije živilski vlaki za Avstrijo, predvčerajšnjim eden, včeraj dva. Iz Maribora je že odšel 1 živilski vlak v Spilje. Ves ta promet se vrši gladko. Ovire je našel le vlak, ki je odšel včeraj ob enajstih dopoldne iz Maribora proti Ljubljani. Na Zidanem mostu je bilo zbrano delavstvo, ki je grozilo, ker so varnostni organi zaprli tri kolovodje, ki jih je ta vlak vzel s seboj. Na tir med Zidanim mostom in Hrastnikom so stavkajoči navalili ovire, hlode in skale, katero je vlakospremono osoblje moralo sproti odstranjevati. Pred Hrastnikom je bil vlak napaden od večje trupe s kamni in strelji, nakar je vojaška posadka vlaka streljala na napadalce. En napadalec je bil ustreljen, dva ranjena in ujeta. Drugi so se razpršili. Ko je dospel vlak v Trbovlje, je bila tamošnja postaja zasedena od stavkajočih, ki so bili oboroženi — imeli so v okolici kolodvora postavljene tudi strojnice — in niso hoteli dopustiti, da bi vlak nadaljeval vožnjo. Tračnica je bila iztrgana. Taktičnemu postopanju vlakospremnega osoblja se je posrečilo pomiriti naščuvane stavkajoče in jih pregovoriti, da puste vlak neoviran in da popravijo iztrgane tračnice. Vlak je potem nemoteno nadaljeval vožnjo in dospel danes zjutraj okoli druge ure v Ljubljano. V Trbovljah so stavkajoči iztrgali tudi tračnico pred in za tamkaj stojiščim živilskim vlakom, ter oplenili par vagonov. Davi sta odšla dva vlaka z vojaškimi posadkami iz Ljubljane in iz Celja v premogovni revir, da se zafamčijo varnost in popravne na progah. Vojaštvo je že dopoldne dospelo tja in v kratkem času vzpostavilo mir in red. Iz Zagreba peline danes ekspresni vlak, iz Maribora osebni vlak proti Ljubljani.

K SOBOTNIM DOGODKOM V LJUBLJANI.

O dogodkih pri Leonišču smo prejeli še naslednje poročilo:

Delavske mase so se valile iz mesta proti tramvajski remizi ter so zasedle v gostih vrstah ves prostor od Leonišča dalje proti garnizijski bolnici, tako da je bila vsa Zaloška cesta napolnjena z delavskimi masami. Okoli 8. dopoldne je prišla pred Leonišče na strani, kjer je gostilna pri »Majarončniku«, 27 orožnikov in 6 redarjev močna varnostna straža, ki je imela nalog, nobenega od stavkajočih zbranih pred remizo, spustiti v mesto. Kakor cenijo, je bilo demonstrantov okoli 3000. Ker so stavkajoči hoteli v sprejedu korakati proti mestu, je straža formirala kordon. Orožništvo je nabasalo puške ter napravilo fronto proti demonstrantom. Policijski organi so množico opozarjali, naj ne gredo v Ljubljano in naj gredo izven Ljubljane. Skozil kordon so pustili samo mlekarice, ki so imele opravka v mestu. Stavkajoče mase pa so čim hitreje začele pritiskati na kordon. Sprva so sprednji deli mase se hoteli brati z orožniki ter jih nagovarjati, naj jim

izroče puške, ker pa orožništvo ni hotelo odnehati, so postali nasilni in so začeli vzklikati: »Ubijalci naroda! Še slabše ste plačani kot mi! Vlada pri vrženci! Kljub kritičnemu položaju se je še vedno pomirjevalno vplivalo na ljudi, ki so šli skozi kordon. Tudi treznejši in pametnejši stavkajoči delavci so pregovarjali druge, naj bodo mirni in naj odidejo. Trezni nasveti pa niso imeli uspeha. Med tem časom so nekateri po stranskih dohodih prišli orožniškemu kordonu za hrbet. Vzklikali so jim: »Dajte nam orožje! Vam nič ne naredimo!« Neki visok delavec se ni izgubil treznosti ter je miril razjarjeno in nahujskano množico, še celo svojo ženo je podil domov kuhati kosilo, toda množica je podlegla vplivu hujskačev, ki so tudi kričali: »Vi ste kozaki!« Prijemati so začeli za orožje posameznih orožnikov. Tako je nekdo prijel z obema rokama za karabinko orožnika - narednika Mirka Ušaja. V tistem trenutku pa je nekdo iz množice obstrelil orožnika v koleno desne noge. Tudi četovodja Kopriva je bil ranjen v levo roko. Ko so se čuli ti strelji, je začela množica na eni strani še bolj obkoljevati orožniški kordon na drugi strani pa razburjeno vzklikati: »Streljajte!« Orožništvo je potem v tem kritičnem silobranu rabilo orožje in je prišlo do onih tragičnih prizorov, o katerih smo že poročali. Oddanih je bilo približno 30 streliv. Množica se je nato razkropila v divjem begu na vse strani.

Mrtvi.

1. Gorenjec Franc, 31 let star, kovinar, strugar v kurilnici južne železnice, stanujoč Cesta na Loko št. 18. Strel v glavo.
2. Josipina Hočvar, petletna deklica stanujoča Pod ježami. Oče jo je držal v naročju. Strel v glavo. Odnešana na dom.
3. Alojzij Sagadin, delavec, stanujoč v Mostah št. 13, rojen 1. 1884 v Mihevcu pri Ptuj. Strel v hrbet, pljuča, čeljust.
4. Strle Franc, nadpremikač juž. železnice, Cegnarjeva ulica.
5. Černe Jakob, 1892. leta rojen, delavec kemične tovarne. Strel v srce. Oče ga je odnesel na dom v Zadobrovo.
6. M. Kuhar, sprevednik južne železnice, 31 let star oženjen, stanujoč Ilirska ulica 21. Strel v hrbet skozi pljuča. Umrl v deželni bolnišnici.
7. Rebolj Pavel, poslovedja Zeschkove tovarne na Viču, stanujoč Prisojca ulica št. 1.
8. Strniša Franc, delavec pivovarne Union, iz Zg. Pirnič.
9. Kramar Franc, 26 let star, zidar Kranjske stavbinske družbe, stanujoč na Illovi št. 17. Umrl v soboto popoldne v deželni bolnišnici vsled izkrvavitve, ker mu je bila prestreljena glavna žila-odvodnica levega stegna.
10. Kavčnik Peter, klučavničar, rojen 1879, pristojen v občino Brezovica, stanujoč na Viču št. 31.
11. Pangerc Franc, klučavničar, rojen 1. 1888. v Lomu pri Gorici, stanujoč na Starem trgu št. 28.
12. Ježek Maks, tapetnik, Ljubljancan, rojen 1. 1895. Stanujoč Hranilnična cesta št. 7.
13. Dosej še ne agnoscirani 22letni delavec. — Sodijo, da je rudar.

Ranjeni.

- V deželno bolnišnico so bili prenešeni več ali manj težko ranjeni:
1. Zalaznik Ivan, 56 let star, ški, Planinska cesta 73. Desno pleče in desna rama.
 2. Hribernik Anton, 24 let star, delavec pri parketni tovarni Šiška, stanujoč v Brdu št. 29. Strel skozi jetra.
 3. Školic Martin, 30 let star, delavec v pivovarni »Union«, stanujoč na Rudniku št. 8.
 4. Arnšek Franc, 48 let star, delavec pri Samassi, stanujoč na Tržaški cesti št. 27.
 5. Klopčar Ivan, 18 let star,

delavec Pollakove tovarne. Žila na desni nogi prestreljena.

6. Zor Josip, 21 let star, mizarški pomočnik pri Binderju, stanujoč v Šiški, Planinska cesta št. 73. Ranjen v desno pleče in desno rama.
7. Kavčič Štefan, 30 let star, usnjarski pomočnik pri Mergenthalerju, stanujoč na Selu št. 26.
8. Vrhunec Peter, usnjarski pomočnik, 39 let star, Selo št. 96.
9. Zidan Anton, delavec Južne železnice, 38 let star, stanujoč v Spodnjem Kašlju št. 29.
10. Hacin Ferdinand, tovarniški delavec v tvornici za klej, 22 let star, stanujoč v Šiški, Jernejeva cesta 47. Težko ranjen. Strel v debelo črevo.
11. Stranščak Franc, 24 let star, zavirač Južne železnice, stanujoč v Zeleni jami št. 105. Strel skozi jetra in želodec.
12. Ladiha Edmund, 18 let star, kovinar državne železnice, stanujoč v Zgornji Šiški št. 99; strel skozi prsa.
13. Spreitzer Stanislav, 31 let star, pleskar drž. železnice. Stanujoč v Šiški, Kolodvorska cesta št. 185. Zadet v levo nadlaktico.
14. Somrak Leopold, zavirač

Pojasnila k železničarski stavki.

»Železničar«, slovensko glasilo komunističnega »Saveza saobračalnih i transportnih radnika i službenika za Jugoslavijo«, je v svoji 22. številki z dne 10. decembra 1919 na uvodnem mestu zapisal: »Popolna zmaga!« »Protokol sporazuma v celoti uveljavljen!«

Ta »protokol sporazuma«, katerega so podpisali na eni strani komunisti, na drugi strani Minister saobračaja Milorad Drašković, in katerega je ministrijski svet dne 30. oktobra 1919 v celoti (i) sprejel, ima take točke, da je neizvedljiv! Zato je prav, da se javnost o tem informira, da bo vedela sama soditi o upravičenosti sedanje stavke.

Po tem »protokolu sporazuma«, ki popolnoma prezira interese definitivnega personala, predvsem poduradništva in uradništva, si lasti komunistični »Savez« edino pravico, odločati pri vseh železniških vprašanjih, medtem ko bi bile vse druge narodne organizacije, to je: »Zveza jugoslovanskih železničarjev«, odnosno »Udruženje« ter »Prometna zveza« od vsake ingerence izključene. Glasom besedila »protokola sporazuma«, bi imel pravico komandirati železnice ter direktije sam in edini »Savez«. — Oglejmo si med drugimi točkami »sporazuma« posebno naslednje najznačilnejše točke:

Člen 1.: »Normalno število delavni ur na teden je 48 ur.« To je: »po principu osemurnega delavnega časa se smatra 208 ur dela kot normalni delavni čas.« (Op. Ministrstvo saobračaja je torej osemurni delavnik de facto pripoznalo, seveda le za tiste, ki dejansko 8 ur delajo na pr. kurilnici, delavnice in se torej o kakšnem ukinjenju principa osemurnega dela ne more govoriti.)

Člen 2.: »Za službena potovanja z vlaki, ki trajajo po turnusu 5 do 8 ur, pripada uslužbencu šesturni odmor.« (Op. Min. saobr. je tudi temu ugodilo, toda s pripombo, da se to iz ozira na neurejene prometne razmere sedaj še ne more izvesti in ker je tak turnus radi pomanjkanja na personalu nemogoč. Na pr. vožnja med Zagrebom in Vinkovci pri brzovlakih traja povprečno 9 ur in se osoblje menja na postaji Vinkovci, torej bi se po tem členu sporazuma moralo menjati osoblje na postaji Brod na Savi; torej zaradi 1 ure od Broda do Vinkovcev bi se moralo vpostaviti novo osoblje, to je pa za sedaj radi pomanjkanja osoblja nemogoče.)

Člen 4.: »Predpostavljene inštanice imajo dolžnost, da izdelajo

drisavne železnice, 29 let star, stanujoč v Mostah št. 36.

15. Šolar Leopold, 31 let star, delavec državne povozne delavnice v Šiški, stanujoč v barakah pri klavnicah.
16. Kastelic Ernest, kurjač Južne železnice, Selo št. 37.
17. Velepčič Ivan, 24 let star, delavec pri Pollaku, stanujoč v Šmartnem št. 14.
18. Valič Ivan, kurjač južne železnice, 33 let star, oženjen, stanujoč v vozovih na glavnem kolodvoru.
19. Tomažič Marcel, delavec pri Tönniesu, težko pohojen, stanujoč v Dravljah. Po zdravniški pomoči v deželni bolnici je odšel domov.
20. Ušaj Mirko, orožnik-narednik, rojen v Črničah pri Gorici. Dobil prvi strel v koleno desne noge, dalje poškodbe po glavi s kamnom in s palico po hrbtu.
21. Detelja Ivana, delavka v tovarni za lep, 28 let stara, samska, stanujoča na Selu št. 38. Zadata v desno stegno. Ona pravi, da se je postavila v prve prednje vrste, ker so stavkajoči dali ukaz, naj gredo vse ženske spredaj, češ, da ženskam orožnik nič ne storé.

turnus redno za 1 mesec naprej in da jih dajo na vpogled celokupnemu osoblju. Izdelani turnusi bodo, preden se pošljejo direktijam na odobrenje, dani na vpogled lokalnemu odboru organizacije »Saveza«. (Op. Torej monopol zgolj »Saveza«. Kje so druge organizacije, ali niso ravnotako upravič. sovplivati, oz. sodelovati? Sicer pa turnusi pri sedanjih neurejenih razmerah v Srbiji, Slavoniji, Hrvatski itd. še niso možni zopet radi pomanjkanja osoblja.)

Člen 7.: »Vsemu ostalemu delavskemu osoblju (postajnemu, magacinskemu, sekcijanskemu in delavskemu) se prizna, da se takoj uvede osemurni delavnik. Pri sekcijanskem in ostalem delavskem osoblju, ki dela na progah, se vračuna v efektivni delavni čas tudi oni čas, ki se prevede iz kraja, kjer se sprejema orodje (domicilna postaja) do mesta dela in nazaj.

Na progah, kjer vozijo dnevno 4 vlaki v obeh pravcih, se postavlja en stražnik (stražnik proge) od 4 vlakov do 8 po dva, preko 8 vlakov pa trije stražniki. Izmenjava na krajih, kjer so po dva ali trije stražniki, se izvrši vsakih 12 ur.

Isti delavni čas in zamene (izmenjave) veljajo tudi za premenjače (Wechselwärter). — (Op.: To točko je min. saobr. odklonilo, ker strežniki, postajni, magacinski in sekcijanski delavci (čuvaji) itak niso 8 ur nepretrgano na delu, kakor ima člen 1. v mislih, ne glede na to, da bi primanjkovalo za to potrebne osoblja.)

Člen 8.: »Vse osoblje, ki vrši ob nedeljah in praznikih inšpekcijo (dežurstvo), ko vsi ostali delavci ne delajo, ima pravo na počitek naslednji dan. Delo in čas, ki se prevede (prebije) pri dežurstvu (inšpekciji), se plača kakor čezurno delo.« (Op.: Inšpekcija ob nedeljah in praznikih spada med redno izvrševanje službe in ni treba za to posebne nagrade kot za nadura.)

Člen 11.: »V železniški odbor vsake (oblastne) direktije pošlje uprava »Saveza« po tri delegate, ki imajo na sebah pravo posvetovalnega glasa za sledeča vprašanja:

- a) glede napredovanja in dopolnjevanja železniške stroke;
- b) o higijeni na železnicah;
- c) o udelavi železniškega zakona in vseh pravilnikov in poslovnikov, ki tangirajo interese neukasnega in delavskega osoblja;
- d) glede razporeda obveznega dopusta (odmora) na eno leto;
- e) o ureditvi bolniške blagajne in pomožnega fonda, in

ker ima ugodno zvezo s Prago. Slovski narod je prej le malo pritiskal na to mesto, saj mu je bilo to skoraj prepovedano: poraben je bil tu komaj za zadnjega delavca. Zato je rajše ostal doma na deželi, ali pa se je izselil v Ameriko, kakit manjkala mu je šol, ki bi ga bile vzgajale tako, kakor so vzgajale naše šole. Kar je prišlo v mesto, se je hitro potujčilo in tako so bili Slovaki v mestu v veliki manjšini. In vendar je bil stari Požun ono mesto, iz katerega so prihajali prvi glasniki Slovanstva: Kolár, Šafařík, Palacky. Tu na evangelijski gimnaziji se je že v začetku 19. veka razvijal slovanski narodni duh: tu se je mladina navduševala za staro slovansko slavo. Tu sem so prihajali tudi jugoslovanski študenti in od tu se je začela prva vseslovanska propaganda. Bratislava stoji na starodavnih slovanskih tleh. Tu je bilo središče velikomoravske države, od tu je bila zveza v Panoniji, v državo kmeta Kočica in v Karant-

jo. Sem gorl sta prišla Ciril in Metod iz daljnega Soluna in od tu sta odšla preko naše zemlje v Rim. Ko je 1. 906. propadla Velikomoravska država, so se Mažari polastili teh krajev, od zapada pa so nanje pritiskali Nemci, ki so po Donavi iskali poti na vzhod. Tako je bilo severno slovansko ločeno od južnega. Mažari so zasedli Ogrsko nižino, toda v 1000 letih niso mogli popolnoma zatreti slovanske rodu, ki se je obdržal ob zapadni ogrski meji. Medžimurci, Prekmurci, hrvatske vasi v smeri proti Bratislavi so ostanki prvih slovanskih naseljenecov. Ko so na Češkem divjali husitske vojske, je seglo njih delovanje do teh krajev in ko je po belogorski bitki padla težka habsburška roka na češki narod, so se umikali oni, ki niso hoteli zatajiti svoje vere in svojega, v te kraje. Tako so tu nastale evangelijske naselbine. In iz potomcev teh prapranjancev so izšli ob nar. prapranjanci z začetku 19. stolet-

ja prvi bojovníki slovanske narodne misli. Njih prvo vzgajališče je bil Požun — današnja Bratislava. Od tu so šli na visoke šole v Prago, tam so okrepili svoje sile in od tam je šla potem misel vstajanja na vse slovanske strani. Bratislava hrani torej v sebi zanimive spomine slovanskega prebivanja. Tudi one stare zgradbe še stoji. Toda ta njena notranja zgodovina je bila zakopana in pozabljena, kajti Bratislava je bila tudi v mažarski zgodovini važno mesto. Po bitki pri Mohaču so Turki zavzeli Ogrsko in od vsega t. zv. mažarskega kraljevstva je ostal samo še slovanski del z glavnim mestom Bratislavo. Tu so se kronali ogrski kralji do 1. 1848. Tu je bil zadnji ostanek Ogrske, ko so šli Turki 1683. na Dunaj. Tu je kraljevala Jelena, hči obglavljena baba Zrinjskega. A to so bili vse mažarsko pobarvani dogodki na slovanskih tleh. Ko pa se je slovanski narod

tu začel dvigati iz svojih grobov, takrat se je začel nasilni mažarski sistem in oznanjevalci novega evan-gelija so morali od tod pobegniti v Prago ter pričakovati čas, ko bodo narodu njegovo zemljo vrnili nazaj. Bilo je mnogo vere, a malo nade. Svetovna vojna je razkrila tudi ta najstarejši in najslavnejši slovanski grob.

Bratislava, kakršna se je vrnila med slovan. mesta, je podobna bojišči, kjer je dolgo gospodaril sovražnik: povsod so sledovi njegove zmage. Toda Bratislava bo kmalu dobila drugo mlado lice: To bo eno najlepših in najvažnejših naših slovanskih mest.

Po ulicah opazimo že tu in tam napise čeških bank, gospodarskih slovanskih društev, čeških bank itd. Tu in tam se zida, popravlja in pre-naraja. Mesto samo dela utis starega mesta s slavno preteklostjo. St-oar je lepo in čisto.

Bili smo povabljeni k ministru dr. Šrobarju. Šli smo iz hotela proti bregu Donave. Pred nami se je dvignil bel velikanski mramorni spomenik: na razigranem konju jaše v kraljevski obleki cesarica Marija Terezija, od vsake strani stoji mažarski magnat, spredaj je napis: sanguinem et vitam (t. j. kri in življenje). Tu so mažarski magnati obliubili živovati vse za kraljico in so zato dobili svoj delež. Zato so ji postavili spomenik. Spomenik je res lepo monumentalno delo: ob času prevrata se je srečno rešilo in je popolnoma nepoškodovano. Mažari baje ponujajo kompenzacijo, ako ga dobe nazaj. Kaj se bo z njim zgodilo, še ni znano: ali bo ostal tu, ali pojde na Mažaroko: kot umetniško delo, ki krasí trg in breg ob Donavi, bi bilo pač najboljša ostanke na svojem mestu, kot spomenik preteklosti.

(Kontinuirano)

f) da izreka svoje mnenje k predlogu budžeta dotične direktije.
(Op.: Min. saobr. je temu le delno ugodilo, zavrnilo pa je kategorično vsako vmešavanje »Saveza« in vsake druge organizacije tudi v direktno službovanje na pr. glede točk a, c in f).

Clen 15.: »Železniški odbor »Saveza« bo imenoval dalje komisijo za polaganje strokovnih izpitov.

Pri tem se mora ozirati, da morajo biti izpiti javni, vprašanja se morajo dati pisмено in se morajo izveči.

(Op.: Imenovanje komisije bi pomenilo neoporečno poseznanje v državno avtoriteto.)

Clen 18.: Na vseh mestih, kjer so bile izmene (»Drehscheiben«), se morajo kar najhitreje iznova postaviti, kjer pa to ni mogoče, se morajo nadomestiti s triangi. To delo mora biti dovršeno najkasneje do 1. decembra 1919. (Komentar: To je tehnično nemogoče, ker je v Srbiji vse porušeno.)

Clen 29.: »Zvišanje delavskih plač se bo izvršilo na ta način, da se ugotovi kot minimalni dnevni zaslužek kvalificiranih delavcev skupno z draginsko doklado 18 dinarjev dnevno.« (Op.: Tej točki je ministrstvo ugodilo, dasi je zahtevek neizmerno visok.)

Clen 35.: Povšanje plač tudi za to osebo se bo odredilo v sporazumu med ministrom za promet in med delegati »Saveza«. (Op.: Kje so zopet druge ostale organizacije?)

Clen 40.: Delavcem in uslužbencom na potovanju pri selitvi in na delu zunaj (službenega) mesta pripada dnevna 12 dinarjev ali pa še več (12 dinarjev je minimum). (Op.: To točko je ministrstvo saobr. odobrilo. Po tem bi dobil delavec več kot poduradnik, ozir. uradnik.)

Clen 63.: »Savezu« in njegovim pokrajinskim tajništvom se priznava pravica intervencije v vseh vprašanih zaščite interesov železniškega osebja pri ministrstvu saobračaja. (Op.: To pravico bi imel »Savez«, kakaj ne tudi ostale železniške organizacije?)

Clen 64.: »Polno sodelovanje »Saveza« in njegovih pokrajinskih tajništev glede nastavljenja strokovnega osebja, s katerimi bi se čim prej ogledalo stroktno izvedbo delavnega časa.

Izrečno se nalaga dolžnost pokrajinskim ravnateljstvom Srbije, da čim prej nabavi potrebno število strojnega osebja, ker je sedanje vsled dolgotrajnih vojn le samo zmanjšano, temveč tudi fizično zelo obrabljeno. (Op.: Nastavljenje strokovnega osebja spada vendar edino v kompetenco direktij in ministrstev.)

Iz teh točk je razvidno, da je hotel »Savez« dobiti vs o moč v svoje roke, tako da bi bila ravnateljstva z ministrstvom vred vse lastne iniciative in le izvršilni organ te komunistične organizacije. Obžalovati je le, da je bivši minister saobračaja Drašković podpisal ta »Sporazum«, ne da bi bil prejeval strokovnjake na posvetovanje, kateri bi na prvi pogled spoznali kvari namen organizacije »Saveza« in neizvedljivost tega »Sporazuma«.

Po razlaganju »Sporazuma« so vsa (!) ravnateljstva enodušno ugovarjala proti temu »Sporazumu« in opozarjala na njega kvarnost za službo in državo. Žalibog je imel Drašković in njegovi lajki v ministrstvu saobračaja za vse te proteste gluha ušesa. Danes pa čutimo posledice tega premalo premišljenega Draškovičevega koraka.

Mimogrede bodi omenjeno, da je so pa druge organizacije, ali niso celo takratni minister Kristan sam pripoznal neizvedljivost »Sporazuma«. Minister Korošec je sedaj »Sporazum« kratkoma ukinil in postavil na njega mesto provizorni »Pravilnik« za delavce in »Žel. službeno pragmatiko« za vse definitivno nastavljeno osebo, koja regulirata povsem pravično vse razmerje celokupnega žel. osebja od najnižjih do najvišjih. Iz vsega jasno sledi, da »Sporazum« ne stremi toliko za zboljšanje plač nego v prvi vrsti da pripomore kom. elementom do politične veljave.

Mora se drugače nastopiti! Velike trgovine napasti, vse razbiti in kar je blaga, ven pometati. Tako so napravili v Trbovljah in Zagrebu. Ko ga je treznejši delavec opozoril, da to ni res, je izginil. Tudi po tragičnih dogodkih pred Leoniščem so ti elementi besneli in hujskali. Hinaško so vzklkali: »Taka je svoboda v Jugoslaviji!« kakor da bi bila svoboda v tem, da bi se smelo svobodno moriti, ropati in pleniti.

Kakšne namene so imeli komunisti v soboto, osvetlujeja naj tudi ta le dva dogodka. V Hradeckega vasi je sin zjutraj odhajal od doma. Mati mu je branila, naj ne hodi, ker zna priti do kakšnih nesreč. »O, nič se ne bojte«, odvrnil je sin, »na naši strani je vsa policija, žandarmerija in vojaštvo. Prišel bom domov v novi obleki.« Misli je na splošno ropanje po trgovinah. — Ko so se drčili ljudje po Marijinem trgu, gledal jih je skozi okno samostana frančiškana. Ženske, ki so bile najbolj divje, so grozeče dvigale pesti in kričale: »Lečakajte, kmalu bomo mi stanovali tam gori, iz vas bomo pa gozla naredili.« Splošno so komunistični agitatorji ljudstvo begali s tem, da policija simpatizira z njimi.

Objava. Po Ljubljani se širi in vzdržuje govorica, da se je dne 24. aprila 1920 o priliki izgrediv na Zaloški cesti streljalo na tamkajšnje zbrano množico tudi iz Leonišča. Ta govorica je docela neresnična in neosnovana. Policijsko ravnateljstvo je dognalo, da se nahajala na zidu Leonišča ob strani proti Zaloški cesti več sledov odbojnih strelkov (tkzv. Gellerjev), kar dokazuje, da so padali posamezni strelji v smeri proti Leonišču in ne iz Leonišča. Tudi se je ugotovilo, da se iz Leonišča vsled zidu, ki obdaja to poslopje, ne da streljati na Zaloško cesto. Kdor trdi, da so strelji padali iz Leonišča in si upa to dokazati, naj se v to svrhu zgasi pri podpisnem uradu. — Policijsko ravnateljstvo v Ljubljani.

Vodstvo Leonišča se je zglašilo danes ob pol 10. pri poverjeništvu za notranje, proseč, naj se takoj uvede najstrožja preiskava glede popolnoma neosnovane govorice, da se je dne 24. aprila streljalo iz Leonišča. Monsignor Kalan je stal ob zaprtim oknu ravno, ko so padli prvi strelji in je zadel izstrelek ob zid ravno nad oknom, odkril omet, pri čemur se je zapiralo in je izstrelek potem zopet odletel nazaj. To dejstvo je dovedlo neznanega fanta do neresnične trditve, kakor bi se bilo streljalo iz Leonišča. — Gospod poverjenik prof. Remic je izjavil ob navzočnosti policijskega ravnatelja Gustina, da je preiskava vže dognala, da se ni streljalo iz Leonišča in se izid preiskave razglasi uradno.

Plače železničarjev. Z ozirom na našo notico pod tem naslovom v nedeljski številki, ki smo jo priobčili po uradnih podatkih, so nas železničarji naprosili, da ugotovimo nekatere plače, kar storimo radevolje, ker so nam svoje trditve dokazali z zadnjimi plačilnimi izkazi. Tako ima neki sprevodnik s 4 otroci plačo 1772 K 84 v. drugi sprevodnik s 7 otroci 1906 K 43 v. neki svetilničar z 9 službenimi leti 1430 K 13 v. strojevodja s 30 leti službe, oženjen, brez otrok, ima 1523 K 74 v. drug strojevodja s 15 leti službe in rodbino 11 oseb pa 2247 K 47 v. kurjač s 25 službenimi leti in 8 člansko rodbino ima 2343 K 32 v. nadkurjač s 3 otroci in 22 službenimi leti pa 1577 K 08 v. Izmed dveh prožnih delavcev ima eden 1042 K 20 v. drugi, ki ima 12 službenih let in 2 otroka pa 1709 K 49 v.

Mala nesreča na glavnem kolodvoru. V soboto ponoči je stal na II. tiru glavnega kolodvora ekspresni vlak za Pariz. Ob 21. uri 15 minut pa je po istem tiru prišel dolenski vlak iz Novega mesta ter trčil v ekspresni vlak. Vsled tega trčenja je nastala stvarna škoda in nekaj oseb je bilo lahko ranjenih. Zadnjemu vozu ekspresnega vlaka so bile pobite šipe, dolenskemu vlaku pa je bil poškodovan stroj in službeni voz. Potniki in osebe so zadobili lahke poškodbe. Da ni vlak trčil z večjo silo, je zahvaliti paznosti nadzornika Frana Simončiča, ki je dajal znamenja, naj se vlak ustavi. Vsled česar je vlak privozil z zmanjšano brzino v ekspresni vlak.

Za železničarja g. Mreka, ki je bil napaden, ker je šel na delo, so trje tržaški rodbniki darovali 60 K. Denar dobi v uredništvu.

Tudi to je krivo politično razdeljevanje. Poštno in brzojavno ravnateljstvo razglasi: Na pritožbo vsled zakasnele dostave poštinih politik naslovnikov je ravnateljstvo dognalo, da je zakasnitve v največji meri krivo občinstvo samo, ker napravlja naslove politik neopojno in nejasno. Tako piše n. pr. v naslovu za Silivno pri Celju »Celje« s ino go večimi črkami, kakor »Silivno«. Politični razdeljevanje: Na pritožbo

razdeljuje, opazi pri hitrem delu z debelejšimi črkami napisani kraj, odpravi vsled tega pismo, ali kar je, nepravemu uradu in naravna posledica tega je primernazakasnitve. V Sloveniji je več krajev enakega imena. Ker v mnogih primerih v naslovu ni natančneje označena krajevna lega, roma tako pismo iz kraja v kraj. Dostikrat manjka v naslovu navedba pristojnega poštnega urada itd. Občinstvo pa zavrača krivdo za zamude, ki jih je krivo največkrat samo, vedno le na pošto upravo. Da se zakasnitve v poštnem prometu kolikor mogoče omeje, naj store tudi razni uradi in občinstvo svojo dolžnost in pišejo naslove jasno, popolno in z natančno označbo pristojnega poštnega urada.

Imenovanja v poštni službi. Imenovani so: za višjega poštnega komisarja poštini komisar Anton Vesjak pri poštinem ravnateljstvu v Ljubljani. — Za poštne uradne ravnatelje: višji poštini upravitelj Josip Kurent kot predstojnik poštnega in brzojavnega urada Ljubljana 1 in višji poštini kontrolorji: Matevž Pogorčnik kot predstojnik poštnega in brzojavnega urada Ljubljana 2, ter Gregor Bartol in Ivan Hafner. — Za višje poštne upravitelje: višji poštini kontrolorji: Luidevit Jossek (Maribor), Jakob Novak (Maribor 2) in Anton Mirnik (Celje).

Iz radgonskega okraja nam pišejo: V Uradnem Listu z dne 2. aprila t. l. čitamo, da je imenovan za gerenta občine Orehovi Martin Hamler. Kdo je ta Hamler? Ta človek je bil pred vojsko strasten nemškiutar, desna roka znanega renegata Wratschkota. L. 1918. je šel kot zastopnik gornjeradgonskih nemškiutarjev skupno z Ornikom tožiti Slovence na Dunaj. In take ljudi postavljajo sedanja vlada na vodilna mesta! In to tukaj na skrajno severni meji! Gospodje okoli vladnih korit, ali vas res nič ni sram? Ali ste res zgubili zadnjo mrlico narodnega ponosa.

Civilne oblike padlih vojakov. Da se pospeši izročitev civilnih oblik padlih vojakov njih dedičem naj predložijo županstva potom političnih okrajev oblastev vojaški intendantci za Slovenijo najkasneje do 15. maja t. l. sezname vseh v vojski padlih ali vsled pogrešanja mrtvim proglašanih vojakov, ki so oddali svojo civilno obleko bivši avstro - ogrski vojski, vojaški upravi. Predložiti je ločene sezname onih, ki so oddali obleko pri kakem kadru v Ljubljani ozir. v Mariboru ozir. v Celju ozir. v kakem drugem kraju izven Jugoslavije. Ti sezname naj imajo sledeče razpredelke: 1. ime in priimek; 2. rojstvo in naborno leto; 3. domovna občina; 4. čas odhoda k vojakom; 5. vojaški oddelek k kateremu je odšel (polk in četa); 6. opomba. V opombi naj se zlasti navede, če so dediči že prosili za vrnitev obleke, kam so prošnjo naslovili in če so morda obleko, ozir. odškodnino že prejeli. Vojaška intendantca za Slovenijo bo, čim prejme sezname, poslala vse obleke, ki jih bo mogoče najti, pristojnim županstvom, da jih razdele uravničeno. Slednji se oozarjajo, da nima nikakega smisla priti osebno k intendantci, ker se bo oddajala obleka načeloma le potom pristojnih županstev.

Državna posredovalnica za delo. Pri vseh podružnicah Drž. posredovalnice za delo (v Ljubljani, Mariboru in Ptuj) je iskalo v preteklem tednu od 6. do 11. aprila t. l. dela 248 moških in 78 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 127 moških in 95 ženskih delavskih moči. Posredovanje se je izvršilo 149. — Promet od 1. januarja do 11. aprila 1920 izkazuje 8624 strank in sicer 3288 delodajalcev in 5336 delojemalcev. Posredovanje se je izvršilo v tem času 2108. Dela iščejo: dinnarji in dinnarice (165), trgov. sotrudniki in sotrudnice (135), pisarniške moči (124), čipkarice (120), rudarji (101), slavnitarice in slavnitarji, natakariji in natakarike, predice in predilci, peki, mlinarji, mesarji, oskrbniki, ekonomisti itd. V delo se sorejmejo: gozdarji (225), služkinje, kuharice, tesači, hlapci, dekle, mizarji, vajenci razne stroke, poljski delavci in delavke, pisar, uradniki, dinnarji in dinnarice, pletarji itd.

Vesti iz Amerike. V Clevelandu je stal pred sodnijo Alojzij Valenčič, ki je dne 4. jan. t. l. ustrelil zapeljivca svoje žene. Pred sodnikom Pearsonom je odkrito priznal, kar je storil. Obsojen je v zapor na nedoločen rok 1 do 20 let. — Glas Naroda poroča, da je clevelandsko društvo Slovenski Sokol poslalo smrtnino 100 dolarjev za pokojnega brata Antona Zorca. Dobili so se njegovi sorodniki. Denar je poslan na vodnika dr. Pegana v Ljubljani. — V Chisholmu, Minn., je umrla 43 let stara Marija Lah, doma iz Organje, sela na Dolenskem. V Ameriki je bila 20 let. — Umrl je v Anrori, Minn., kjer je bival 11 let, Alojzij Petelin, doma iz Ribnice. Star je bil 39 let. — Farmerja Ivan Pieketa pri Wilmingtonu je zadela valovita nesreča.

Poginilo mu je 72 svam. Škode ima nad 3000 dolarjev. — Dne 30. in 31. t. l. se bo vršil v Collinwoodu-Clevelandu velik sejem (fair) v korist tamkajšnjega Slov. del. doma. — Vinska trta je celo vrsto let mnogo trpela vsled trtne uši. Sedaj trta zopet lepo raste ali prejšnjega uspeha ni. Bili so časi, ko se je po raznih naselbinah pilo, pelo in plesalo, da je bilo joj. Prohibicija se je porodila radi pijancev. Zmerni ljudje jo radi podpirajo. — Glas Naroda pravi, da je žal kuga pijančevanja preveč razširjena tudi med Slovenci. Za vzgled jim stavi trezne Japonce. — V New Yorku se je osnovalo novo jugoslovansko podjetje in sicer Izvozno in uvozno združenje, ki je poslalo v zadnjem polletju nad 10.000 zabojev blaga v Evropo. — Na trdno Anton Ordina v Clevelandu se je obrnil Fran Jakšič iz Ljubljane, da mu pošlje vzorce linoleuma (oljnatega platna), češ da ga ni dobil v Jugoslaviji prav nikjer, razpečalo bi se ga pa mnogo. — O Jugoslaviji je predaval Mr. Tomič v Broadway knjižnici v Clevelandu. Predavanje je bilo jako uspešno. — Precejšnja skupina jugoslovanskih prostovoljcev je bila odšla meseca julija 1917. na bojne poljane. Nekaj jih je padlo, nekaj ostalo v srbski armadi, nekaj se jih je vrnilo v rojstne kraje. Marsikateri si je želel nazaj v Ameriko, pa ni mogel premagati ovir. Vrnili pa se je v New York Fran Svete. — Iz Sheboygana poročajo, da nameravajo tamkajšnji Slovani osnovati veliko podjetje. Organizirala se je delniška družba Anton Suša & Co., ki obratuje sedaj veliko mesnico. Nakupi veliko Schmidtovo poslopje s prodajalno vred; cena je 50.000 dolarjev. — V občinski odbor v Kitzville, Minnesota, so izvoljeni tudi Slovenci Alojzij in Marko Marolt, Peter Musič in Alojzij Zbanič. Za župana je izvoljen župan Mat. Kočvar. — V naselbini Cumberland je bil napaden in ustreljen Josip Pašič. Imel je prodajalno in bil tam poštar. — Zakonska Jablanovič v Chardonu, Ohio, sta se spila med seboj. Mož je vzel revolver ter ustrelil svojo ženo. Potem je streljal nase pa se je slabo zadel. — Vlak je ubil v Nalyville Alojzija Jonka. Pokojni je bil doma iz Šoštanj na Stajerskem. Star je bil okoli 60 let. Živel je več let na svoji farmi. — Umrl so: v Bellaire, Ohio, Katarina Učič iz Brdga pri Kastvu, Fr. Mlekuš je podlegel operaciji, v Black Diamondu je preminul Jakob Šariok, doma iz Podrede na Stajerskem, v Colorado Springsu je umrla Jospina Strniša, doma iz Podgore na Kranjskem. — C. & H. družba v Calumetu bo tudi letos odlikovala svoje po 20, 30 in 40 let pri njej službojoče delavce. Odlikovanih bo s kolajnami okoli 200 mož, med njimi več Slovencev. 40 let službi pri trdkih Slovenec Josip Vrtičič. — Vedno se vračajo Jugoslovenci v svojo staro domovino. V ameriških listih čitamo dopise, ki svare pred vrnitvijo v stari kraj, češ, da so razmere v Jugoslaviji slabe, zajedno pa čitamo poslovitve vračajočih se v staro domovino od svojih prijateljev in znancev. Tudi Stefan Štamfel se je hotel vrniti iz San Franciscu v svoj rojstni slovenski kraj, ali prišel je samo do New Yorka, tam zbolel in umrl.

Pomanjkanje zdravnikov na deželi. Od preobrata sem je bilo v Uradnem listu in v dnevnikih razpisano veliko število okrajnih in okrožnih zdravniških služb v naši ožji domovini, na Kranjskem in Koroškem, a le prav majhno število teh služb je bilo mogoče zasedeti. Poznavalcem razmer je znano, da najdejo praktični zdravniki na deželi večinom dosti ugodnejše eksistenčne razmere kakor v mestu, saj niso redki slučaj, da so si zdravniki na deželi ustvarili prav dobro materialno stanje. Toda vkljub temu silijo vsi mladi zdravniki v mesta. Posebno v Ljubljani in v Mariboru je že zdravnikov dosti preveč. Ta beg v mesta je tudi ena težko razumljivih posledic vojske. Kakor čujemo, provzročujejo te razmere našim oblastim resne skrbi. Na deželi raste nezadovoljstvo; iz raznih krajev in občin prihajajo obupni klici, naj se jim vendar da zdravnika, okrajna glavarstva pa se pritožujejo, da ni moč nastopati proti epidemijam. Če že ne skrb za splošno blagostanje domovine, bi morali lastni interesi siliti zdravnike, da se potegujejo tudi za službe na deželi. Če se dosežanje razmere v kratkem ne izpremeni, ne bo preostalo drugega, kakor da se v deželo pokličejo inozemski zdravniki, seveda v provizijski lastnosti, kakor se to že dogaja v Srbiji in na Hrvaškem. Kaiti v skrbi za obolele svoje pri odvrcaanju epidemij, ki ogrožajo prebivalstvo, se nehaajo narodni oziri. Občinam na deželi je hudo, da imajo tujega zdravnika, kakor da bi ne imelo nobenega. Če bi pa na deželi v deželi

Ureditev notranje in onanje trgovine.

(Službeno priobčilo.)

Ministrstvo trgovine in industrije priobčuje: Na predlog ministra trgovine in industrije je sklenil ministrski svet ureditev notranje in zunanje trgovine. Po tem sklepu je notranji blagovni promet popolnoma svoboden. Vse omejitve prometa z blagom iz jednega mesta v drugo, iz jedne pokrajine v drugo odpadejo. Za promet v obmejnem pasu (15 km širok) se predpišejo posebne odredbe. Istotako se predpišejo posebne naredbe glede pobiranja draginje in dežel, glede preprečevanja nagomiljevanja in skupovanja živežnih predmetov.

Izvoz robe v inozemstvo je svoboden, izvzeti, torej prepovedani so ti le predmeti: Pšenica, ječmen, rž, oves, koruza; moka, mlinski izdelki iz žita in koruze; testenine (tudi pečenje), fižol, leča, grah, krompir, velika in mala živina (v živem in zaklanem stanju) ter prečišči (izvzemši konje za klanje, čiji izvoz je prost), sveže meso, mast in jedilno olje, sladkor in med, volna, volneni odpadki ter izdelki iz volne, konoplja in lan ter izdelki iz teh, izvoz govejih, bivolskih in konjskih koz in izdelkov iz njih, sode in produktov iz njih, zlata in srebra, surovega, polizdelanega in starega železa, žice in

železnihi žebelj ter manganske rude, premoga (izvzemši oglja, čigar izvoz je dovoljen) ter mineralnega olja. Vsi ostali predmeti so v neomejeni meri svobodni za izvoz proti zagotovitvi valute in plačilu izvozne carine, katera je predpisana po sklepu samem.

Po tem sklepu so pooblašteni minister trgovine, izhrane in financ, da stvorijo organizacijo »Središnja zadruga za snabdevanje i izvoz« s kapitalom 30 milijonov dinarjev. Ta zadruga bo poleg zalaganja vojske in pasivnih krajev izvažala odvisne predmete, čiji eksport je sicer prepovedan. Država se udeležila s polovico kapitala, z drugo polovico pa: zemljoradničke (poljedelske) zadruge, konsumne zadruge, producentje kmetijskih pridelkov in trgovske eksportne firme. Zadruge imajo prednost. Dobiček se bo po dotaciji rezervnega fonda razdelil: takole 8 odst. članom zadruge kot dividendo, od ostanka 1/3 za organizacijo kmetijskega kredita, 1/3 minister financ, 1/3 za napravo skladišč, od ostanka 1/3 državi in 1/3 ostalim delničarjem. Tudi Središnja zadrugamora osigurati valuto in plačevati carino.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 26. aprila 1920.

Na Juridiki fakulteti našega vsučilišča so se danes dopoldne vršila prva predavanja.

Z našega vsučilišča. G. dr. Stanko Lapajne, odvetnik v Krškem, je poklican predavati na naši jurid. fakulteti meddržavno (mednarodno) zasebno in kazensko pravo, ne kazensko pravo.

Aretacije boljševiških voditeljev. Ze tekot sobotnega popoldneva je policija aretirala g. Rudolfa Golouha in dr. Lemeža. Včeraj ob 3. popoldne pa je bil aretiran v Zeleni jami na stanovanju svojega somišljenika tajnik »Splošne žel. organizacije« Josip Petrič. Ta je izjavil: »Mi se umišmo! Ker je vlada zabranila shode, nam je bila odvzeta možnost, ljudstvo poučiti.« S prvimi italijanskim avtomobilom pa je pobegnil preko demarkacijske črte ing. D. Gusinčič. Zanimivo je, kako je nedavno tržaški »Il Lavoratore« pozdravljial komunista Gusinčiča. Ko je bil razdor v socialodemokratskih vrstah definitivni, ko so komunisti ustanovili svoj list »Ujedinjenje«, je Gusinčič odšel v Trst — po lire. Tedaj je »Lavoratore« priobčilo čisto čisto, z izjemno nasilno

Gustinčiča — mučenika jugoslovenskega proletariata, katerega vlačijo jugoslovenske oblasti iz ječe v ječo. Voditelji komunistov so bili včeraj izročeni v zapore tukajšnjega deželnega sodišča. Uvede se proti njim redna kazenska preiskava. Policiji se dosejaj še ni posrečilo izslediti bratov Marcela in Jako Zorja.

V Trbovljah vlada red in mir. Uradno se javlja: V soboto dopoldne je došlo, deloma iz Ljubljane, deloma iz Celja v Trbovlje vojaštvo, ki je vspostavilo red in mir in sicer brez vsakega strela. V rudokopih vlada popoln red in mir. V rudniku se opravljajo ves čas stavke ona dela, ki so potrebna, da se rudnik ne uniči. Vesti o kakih bitkah so popolnoma izmišljene.

Rudarji — avantgarda komunistov. Rudarji so tvorili pri sobotnih dogodkih nekako napadajno četo. Ti ljudje so bili obenem najstrastnejši hujskači. Ze pred zbiranjem so na vseh krajih mesta agitirali za izgrede in rope. Tako je na Krakovem trgu okoli 8. hujskal neki rudar pred Kočakovo gostilno zbrano skupino delavcev: »Tukaj ste se pritoževali, razpisovali stranke

prišla nevspešna konkurenca, ne bo to krivda naših oblasti, ki imajo predvsem skrbeti za interese prebivalstva in za zdravstveno blagostanje celotnega naroda. Mladi slovenski zdravnik naj bi resno prevdarili te razmere.

— **Skupščina jugoslovenskih ženskih društev**, ki je bila določena v Zagrebu, se zaradi stavke odloga na nedoločen čas. Tako poroča brzojavno predsednica Saveza ga. Hrističeva.

— **Nacionalno gremilno trgovcev** je v svoji odborovi seji dne 21. aprila t. l. sklenilo, da so vse trgovine v Ljubljani od 1. majnika t. l. dalje odprte od 8. ure zjutraj do 12. polodne ter od 2. do 6. popoldne. To se nanaša na trgovce kakor tudi konsumentom.

— **Uspesobnostni izpiti** za ljudske in meščanske šole za kandidata, ki zaradi prometnih ovir niso mogli priti k prvemu roku, se bodo pričeli v petek dne 7. maja ob 8. uri.

— **Tragedija v Udmutu**. V Kavčičevi hiši v Bohoričevi ulici št. 4 se je v noči od sobote na nedeljo odigrala grozna družinska tragedija. Ob 4. zjutraj je histerična Marija Kastelic s sekuro udarila po glavi svojega spečega moža, Ivana Kastelice, premakala južno železnico, rojenega leta 1880, v Šmarju na Dolenjskem. Prizadela mu je smrtonosno rano. Nezvestnega so šele ob 7.45 prinesli v deželno bolnišnico. Kastelic je včeraj ob 8. zvečer umrl. Morilko Marijo Kastelic so že včeraj aretirali. Dejanje je izvršila iz ljubosumnosti.

— **Detomor**. Danes zjutraj so opazili v Trnovem pri mostu, ki vodi v Zeljarsko ulico, tik Gradašče neko žensko, ki je vrgla v vodo — papirnati zavitek. V njem je bilo umorjeno novorojeno dete.

— **Umrla je** v Ljubljani soproga bančnega uradnika ga. Luiza Nedeljko N. v m. p.!

Seja upravnega odbora »Narodne tiskarne« je v ponedeljek ob 18.

Kultura.

— **Zasebno in državno uradništvo!** Uradniška predstava »Rusalka« se vrši v Opernem gledališču v torek dne 27. t. m. ob pol 20. uri. — Vstopnice se dobe v pisarni Društva zasebnih uradnikov Slovenije. (k)

Zahvala. Vse obiskovalce opernega gledališča, ki so mi poklonili prekrasno darilo, usojam si tem potom prositi, da izvolijo sprejeti izraz moje najskrajnejše zahvale. — Friderik Rukavina, ravnatelj slovenske opere v Ljubljani.

Meyrink Gustav: Golem. Roman. Prevel Anton Suhač. 1919. Založila Umet. propaganda. Str. 230. Cena ... Pred par leti je bil »Golem« literarna senzacija. Izšel je naglo v prevodih, in Cehi so ga dobili skoraj istočasno z originalom. Kdor čita rad povesti silne napetosti in ljubi skrivnostne grozote, razburljivo romantične zgodbe zagotovitih motivov, nedoume tajnosti, ki jih je med zemljo in nebom še vedno preveč, temu bo Meyrinkov »Golem« velik užitek. Golem spada v kraljestvo praških bajk in začetek njegov sega baje v 17. vek. Po predpisi kabale je baje našel židovski rabbin izgovoril umetnega človeka, ki mu je dal ime Golem, da mu je pomagal v sinagogi zvoniti in mu bil hkratu težak. Kip rabina s Golemom kralj danes glavni praški (Wilsonov) kolodvor. Meyrink je staro praško bajko porabil za senzacionalen roman iz moderne življenja v Pragi ter se odigrava dejanje večinskega v starem židovskem okraju med židi. Vse skupaj pa je mučen sen, ki je nastal zaradi zamenjave klobuka. Verjetnosti v tem novoromantičnem romanu, pisanim v realističnem slogu, seveda in iskati; toda Meyrink je umetnik in duhovni mož, ki frapira in fascina. Njegov roman je nedvomno literarne vrednosti in krepke originalnosti. »Golem« postane pač tudi pri nas mnogo čitana knjiga. J. K.-n.

Nalide: Komedije. U »Humoristično Knjižnico« izdali ce v naskorjoti vrijeme sve komedije najboljšeg našeg komediografa Branišlava Oj. Nušića. Zbirka će biti ilijepo opremljena, na dobrom papiru, a stajat će u pretplati (s poštarinom) 12.50 dinara III 50 K. Već slijedeći tjeđan izlazi »Običan čovek« s naslovnom slikom Čića Ilije Stanojevića u popularnoj ulozi Jovanče Jagodince. Cilena 7.50 K. Adresa za naručbe »Humoristična knjižnica«, Zagreb.

Dopisi.

Iz St. Jakoba v Rožu. Senzacionalen dogodek je za našo Korosko »Miklova Zala«, ki jo vzpirajo gledališko društvo v St. Jakobu v Rožu na svojem odru. Šestkrat je že »Miklova Zala« privlačila mnogobrojne gledalce, da uživajo izborni vzporedni predstava. Obnesla se je ideja g. načelnika Janežiča, da ljudske prizore izvrše domačini v koroskem dialektu. Pogovor pod lipo, gostija, poročilo ranjenega stražarja, vse, vse se protizvaja tako naravno, nepristransko, da kot gledalec pozabiš, da si le v gledališču, marveč se uživa delanju na odru, kakor da bi bil res na gostiji itd. Se celo dramaturgija »Miklova Zala« domačina g. Špicarja so naravno izvedeni prizori ganili do solz veselja in hvaležnosti; pero ni moglo tako zapisati, kakor si je želel imeti predstavo, a tu je videl svoje delo ponašano z verno proizvedeno »Miklovo Zala«. Vidi se da stahli igralci in domačini igrajo s ljubljeno in na-

vedenjem. Vsa predstava je vsača pesem vroče ljubavi do rodnega slovenskega jezika, ki so jo naši predniki branili pred Turki, a njihovi sodanji potomci pred nič manj grobožljivimi Švabi. Ne bo švabska južina, Koroska nikdar — s to zavestjo odideš iz dvorane, ko pade zagrnjalo. Nad 80 oseb sodeluje pri igri, s sprememb je treba izvršiti, 5 ur je treba vzdržati na odru, vendar gre vse gladko. Da ne zaledemo v posameznosti; vse vloga so dobro rešene, tako večje kot tudi manjše. Priliko imaš vi-

videti prikupne domače običaje, ki jih je naš narod ohranil pri gostijah in v drugih slečajih, iz odra doni mila narodna koroska pesem. Novo opremljeni društveni oder, nove dekoracije, domače narodne noše in pestre turške uniforme so doprinele svoj del k uspehu. Naval k predstavam je tak ogromen, da žalibog mnogi ne bodo mogli videti »Miklova Zala«. Vstopnice so vedno že v predprodaji razprodane. V kratkem gostuje društvo na vsostransko željo v Borovljah.

Telefonska in brzojavna poročila.

REŠKO VPRAŠANJE REŠENO?
— WILSON VLOŽI SLOVENEN PROTEST!

Pariz, 24. aprila. Zatrjuje se, da je najvišji svet soglasen v načelih rešitve jadranskega vprašanja. Reka naj postane svobodna državnica, ki se bo raztezala do Bakra, ter imela neposredno mejo z Italijo. Tudi bi pripadala reški državi otoka Cres in Krk, dočim je Lošinj prisojen Italiji. Italija je baje to solucijo že sprejela. Veleposlanik Amerike Underwood je še vedno v San Remu, kjer pričakuje instrukcije svoje vlade, za sedaj se pa ne udeležuje posvetovalni konference. Trdovratno se vzdržuje vest, da bo Wilson vložil slovensen protest zoper tako rešitev jadranskega vprašanja. (Odvrač bi bilo naglašati, da tu gre očividno le za pobožno željo italijanskega imperijalizma. Op. ured.)

NAŠA DEPUTACIJA Z ZASEDE-
NEGA OZEMLJA V SAN REMU.

San Remo, 24. aprila. Sem je dospela jugoslovenska deputacija iz okupiranega ozemlja, obstoječa iz gg. dr. Willana, dr. Podgornika in dr. Štangerja. Deputacija je prošla, da jo sprejme Nitti, kateremu želi izročiti spomenico, čije vsebina ni znana.

KAKO POROČAJO?

Trst, 25. aprila. »Il Lavoratore« poroča o sobotnih ljubljanskih dogodkih doslovno sledeče: »Ljubljana 24. aprila. Danes zjutraj se je imel vršiti velik javen shod na največjem mestnem trgu, na katerem se je imelo sklepati o solidarnosti vsega delavstva s stavkajočimi železničarji. Trg je bil nabit poln. Na enkrat je neki duhovnik ustrelil iz okna z revolverjem na množico. Lahko si je predstavljati ogorčenje množice proti krvočnemu duhovnu. Toda policisti in žandarji so takoj intervenirali, da ščitijo črno bestijo. Nastal je krvav spopad. Policisti in žandarji so pričeli kakor nori napadati množico. 18 delavcev je padlo mrtvih, 70 je ranjenih; mlahe krvi. Hudodelsko postopanje policije je izzvalo v mestu najživahnejši odpor. Na trgih so bile postavljene strojnice.« (Kdo je spravil to tendenciozno poročilo v svet? Ne motimo se, ako trdimo, da nihče drugi kakor znani Gustinčič, ki je z italijanskim avtomobilom utekel v soboto v Trst, ker so mu postala tla v Ljubljani prevroča. Opomba uredništva.)

PONESREČENA SPLOŠNA STAVKA.

LDU Ljubljana, 24. aprila. Današnji prvi dan proglašene splošne stavke, za katero se je včeraj in danes od komunistične strani agitralo zelo živahno, je obrodil le delno stavko. Stavkajo samo oni obrtni, v katerih so zaposleni po večini socialistični delavci. Cestna železnica ne vozi. Pač pa se obrat vrši redno v plinarni, elektrarni in v vodovodu. Danes so izšli vsi listi. Krščansko-socialne organizacije in narodni socialisti so se izrekli proti stavki. Prodajalne in trgovine so bile zjutraj večinoma odprte in so zaprle svoje obrate šele proti pol dne zaradi sobote in pod vtisom dopoldanskih dogodkov. Deželna vlada je odredila, da se morajo hišna vrata zapirati ob 20. javni lokali pa ob 21. Po 22. ne sme nihče brez vzroka na cesto. V glavnih industrijskih centrih in po večjih mestih Slovenije, tako v Mariboru, Celju itd., se razvija po došlih poročilih življenje skoro normalno.

PROTIDRŽAVNA STAVKA.

LDU Sarajevo, 25. aprila. Ker se je v železničarski stavki dognelo, da je bilo med glavnimi činitelji mnogo tujcev, je bila izdelana naredba, da se subverzivni protidržavni elementi izženejo. Pri tem se bo vršila tudi evidenca o zagotovljenju redne službe na železnicah.

LDU Zagreb, 25. aprila. Povodom dogodkov poslednjih dni, vsled katerih sta bila ogrožena red in svoboda mesta, se je včeraj v obrambo vseh meščanskih sloev v Zagrebu ustanovil mestni sindikalni svet z nalogo obrambe proti prekratnim in terorističnim elementom. Mestni sindikalni svet je sestavljen iz dveh meščanskih čet ter prosi vse meščane, naj v primeru ponovne proglašitve splošne stavke ne ukinejo dela in ni-

kakor ne zapro svojih poslovalnic in delavnic. Mestni sindikalni svet je storil vse varnostne in obrambne korake.

ZA SLUČAJ STAVKE 1. MAJA.

LDU Beograd, 24. aprila. Skupna dijakov strojne tehnike je sklenila, da se stavi na razpolago za delo pri vodovodu in tramvaju za slučaj da bi 1. maja delavci zapustili delo pri vodovodu in električni centrali.

ZADRUŽNIŠKI SHOD.

Beograd, 24. apr. Jugoslov. združniški kongres se bo vršil 12., 13. in 14. junija v Zagrebu. Na kongresu bo zastopano vse združništvo Jugoslavije.

KOMUNISTI V MARIBORU.

LDU Maribor, 23. aprila. Kakor poroča »Marburger Ztg.«, sta komunistična voditelja Wallisch in Nachtigall neznano — kam izginila.

SABOTAŽA V SRBIJI.

LDU Beograd, 23. aprila. Iz Lapova poročajo: Pod vodstvom Franja Desnareka so nekateri stavkajoči železničarji namerali z bombami in dinamitom pokvariti železniške naprave. Ker so jih prepoznali, so pobegnili v gozdove. Odposlane so bile za njimi vojaške patrrole, ki so jih v šumi Rokovu zapletle v boj. Potem so se zločinci razpršili. Vojaška uprava je poslala oiačenja za njimi, da jih ujame in izroči sodišču.

ŽELEZNIŠKA KONFERENCA.

LDU Beograd, 25. aprila. Dne 3. maja t. l. se bo sestala v dvorani beogradske občine velika železniška konferenca, katere se bodo udeležili odposlanci vseh inženirskih, industrijskih, pridobitnih in trgovskih institucij ter zvez poljedelskih združenj v našem kraljestvu. Udeležili se je bodo tudi zastopniki posameznih interesiranih ministrstev: finančnega, poljedelskega, za šume in rude, trgovino in industrijo, voine in mornarice, dalje železniška ravnateljstva, pomorske oblasti, ravnateljstvo rečne plovbe in hrodatški sindikat. Naloga te konference bo, da vsestransko prouči vprašanje izpolnitve posameznih železnic in gradbe novih prog v zvezi z rečnimi in morskimi pristanišči na vsem državnem ozemlju in sicer z ozirom na gospodarske pridobitne in trgovinske potrebe države.

UPOR V SUBOTICI.

LDU Subotica, 24. aprila. Nadaljna preiskava glede poslednje madžarske zarote, je povodom novih hišnih preiskav prišla na sled nove zarote, ki je imela namen, izvršiti napad na garnizijo in tako poskusiti osvoboditi krivce, ki so bili aretirani radi zadnje vstaje. Povodom obširnejše preiskave, se je dokazalo, da so se nekatere zarote pripravljale v okolici Novega Sada in Velike Kikinde, kjer so madžarski elementi razvijali živahno propagando z upanjem, da jim bo uspela pričeta vstaja. Z marljivim delom policijskih oblasti je uspelo, prijeti končno ubijalce policijskih komisarjev. Pri zaslišanju so priznali svoj zločin. Med prebivalstvom vlada silno ogorčenje proti Madžarom. Pri hišnih preiskavah so našli posamezne izvode madžarskih listov od 18. aprila, v katerih se nahaja poziv, da se imajo v roku 48 ur javiti v Madžarski pod orožje vsi moški od 18. do 45. leta, in sicer pod pretjo zakonitih posledic. Preiskava se nadaljuje. Tekom preiskave se je pričelo omenjati tudi ime znanega avstrijskega stotnika Metzgerja.

BAJKE O UVELJAVLJENJU LONDONSKEGA PAKTA.

Rim, 24. aprila. »Popolo Romano« poroča, da se je Nitti posrečilo pregovoriti Antanto, da se konferenca v San Remu ne razide, predno ne bo razrešeno jadransko vprašanje. Ker jugoslovenska vlada vstaja na zahtevi po Wilsonovi črti ter je pripravljena k večjemu se koncedirati avtonomiji Reke in Zadra, prevladuje taje na konferenci mnenje, da naj se uveljavi londonski pakt. Reka pa naj postane svobodno mesto z zadržanim italijanskim zasajem. »Popolo Romano« konstatuje s posebnim zadoščanjem tudi, da je bila na konferenci sprejeta in zaslišana takozvana jadranska deputacija, to je italijanski zastopniki Reke in Zadra, katerih niti Nitti, niti Scialoja nista hotela sprejeti. Končno izraža

imenovani list prepričanje, da se bo Jugoslavija prestrašila take odločitve ter potem sama prosila za najljubšo direktno pogajanja z Italijo.

REŠKA VMESNA DRŽAVICA NAJ LOČI JUGOSLAVIJO OD ITALIJE.

San Remo, 24. aprila. Lloyd George je izjavil nekaterim angleškim časnikarjem: »Opazam, da je posledica vsakokratnega sestanka vrhovnega sveta strogost življenja jugoslovenskega ministrstva.« Po njegovem mnenju pa se mora enkrat rešiti jadransko vprašanje. Če se ne doseže sporazum med Italijo in Jugoslavijo, sklene konferenca vsvariti vmesno državo v smislu memoranda z dne 9. decembra. Zogotavlja pa se, da se na predlog Italije sprejmejo še nekatere spremembe glede te državnice, ki bi ločila Italijo in Jugoslavijo. Vstvarila bi se okoli državnice vojaška cona in bi se militarizirala tudi gotova pokrajina izven te državnice t. j. jeseniški okraj. Uredi se tudi vprašanje glede Senožeč, ki je delalo skrbti italijanskemu generalnemu štabu.

ITALIJANSKI POLITIKI PROTI D' ANNUNZIJU.

Rim, 24. aprila. Poslanec Francesco Ciccotti je preložil »amministrativno« interpelacijo, v kateri vprašuje, ali je vladi znano, da je reško poveljstvo zaprlo okoli 800 stavkajočih delavcev, ki so obtoženi, da so kot Hrvatje sklenili komplot proti Reki. Nadalje vpraša, ali prevzema vlada odgovornost za sedanjí položaj na Reki in ali ne misli ta režim banditov, ki grozi mestu z državljansko vojsko, odstraniti.

REPRESALIJE ITALIJSKE VLADE PROTI STAVKUJOČIM.

Rim, 24. aprila. Uradni list »Gazzetta Ufficiale« objavlja dekret, glasom katerega se brez predjudica kazenskega postopanja ustavijo onim osebam plače, ki se odtegnejo prostovoljno svoji službi ali delujejo na to, da se moti službena kontinuiteta in red. — »Lavoratore« izjavlja k temu odloku, da bo boj le poostrel in da bodo državni funkcionarji znali dati primeren odgovor.

STAVKA V TRSTU.

Trst, 24. aprila. Vsi nastavljeni trgovci in industriji so sklenili pričetí s splošno stavko danes, v ponedeljek.

NITTIJEVA IZJAVA O JADRANSKEM VPRAŠANJU.

LDU Beograd, 25. aprila. Iz Pariza se javlja, da bo italijanski ministrski predsednik Nitti pred zaključkom konference v San Remu dal izjavo o jadranskem vprašanju.

ERDELJSKA VLADA RAZONANA.

LDU Veliki Bečkerek, 24. aprila. Romunski listi pišejo, da je vlada generala Avarescu razgnala erdeljsko pokrajinsko vlado.

TURŠKA DELEGACIJA POZVANA V PARIZ.

Carigrad, 24. aprila. Visoka porta je bila oficijelno obveščena, da je turška mirovna delegacija povabljenaa na 10. maja v Pariz.

Gospodarske vesti.

— g Ustanovitve tekstilne industrije. Kakor smo izvedeli, se je sprožila na kompetentnih mestih ideja o ustanovitvi tekstilne industrije v Jugoslaviji, predvsem industrija za sukno. Stvar je vzel v roke strokovnjak, tako da je opravljeno pričakovati vspeha, seveda ako bo pri nas dovolj podjetnosti. Iz načrta posnemamo, da gre za tovarno s 150 stavtami, ki bi moglo izgotavljati letno pri normalnem podnevnem delovnem času preko enega milijona metrov sukna in odev; ker bi se pa, kakor je samoočebni umjiljo, uvedlo dnevno in nočno delo, bi se produkcija zvišala za 100%. Na podlagi proračuna bi znašali stavbeni stroški in nabava strojev pri današnjih cenah okoli 58 milijonov kron. Izkupiček za blago, računamo 1 milijon dvestotisoč metrov povprečno po 100 kron, 120 milijonov kron, izdatki za surovine, režija itd. okoli 60 milijonov kron. Stroški vstanovitve bi se torej krili torej v najkrajšem času. Osnovne glavnice bi bilo treba okoli 70 milijonov. Načrt vgotavlja, da imamo doma dovolj surovin, ki jih sedaj izvažamo za nizko ceno v tujino; imamo tudi dovolj vodnih sil. Po razmotrivanju v poštve prihajajočih okolišnosti glede kraja, kjer naj bi se vstanovila tovarna, se načrt izreka za Medvođe. Načrt navaja nadalje, da rabi 13 milijonov jugoslovenskega prebivalstva letno najmanj 39 milijonov metrov blaga. Ker se plačuje meter blaga povprečno po 200 kron, nam blede vsako leto ogromne svote narodnega premoženja v tujino to je nad 7 milijard. Ako bi se domača industrija povzdignila tako, da nam krije naše potrebe, ostalo bi samo na podlagi

toga minimalnega računa nad sedem milijard narodnega premoženja doma.

— **Kmetijska šola na Ormu** priredi meseca maja sledečo dvodnevno tečaj: I. Perutninarški tečaj: 7. in 8. maja. II. Zivnorojski in mlekarški tečaj: 14. in 15. maja. III. Sadjarški tečaj: 17. in 18. maja. IV. Tečaj za pridelovanje krme: 20. in 21. maja. Poduk, kateri se začneja vsakokrat ob 9. popoldne, bo pri vseh navedenih tečajih združen s praktičnim razkazovanjem na šolskem gospodarstvu. Kdor se želi udeležiti enega teh tečajev, naj se prijavl po dopisnici pri ravnateljstvu državne kmetijske šole na Ormu pri Novem mestu in sicer za perutninarški tečaj do 1. maja, za živnorojski tečaj do 8. maja, za sadjarški tečaj do 8. maja, za tečaj za pridelovanje krme do 12. maja. Revnejšim udeležencem tečajev da ravnateljstvo v omejenem številu prenočišča na razpolago.

— **Izvoz žale** je po sklepu ministrskega sveta svobodno v neomejeni količini proti zagotovitvi valute in plačilu izvozne carine v znesku 80.000 dinarjev su vagon z 10.000 kg.

— **Carinska ekspozitura** v Sarajevu. Na predlog trgovske in obrtne zbornice v Sarajevu je generalna direkcija carin v Beogradu odobrila ustanovitve carinske ekspoziture na glavnem kolodvoru v Sarajevu.

Turistika in sport.

Tujske prometne vesti iz Bohinja. Kakor lani Bled, se pripravljajo tudi letos Bohinj v svo vsemu, da sprejme letovisčičen in turistje ter da popravi kolikor mogoče rane, ki mu jih je zadala vojna. Prometno društvo za Bohinj, kojega delovanje je bilo vsled vojne prekinjeno, stopa na novo pot: rojeno z žilavimi močmi na plan. Kot njegov prvi uspeh je treba zabeležiti vpeljavu posebnih osebnih vlakov na progi Jesenice-Bistrica-Bohinjsko jezero, tako da traja sedaj vožnja iz Jesenice do Bistrice samo 4 ure. Razen obstoječih dveh vlakov, se vpeleje še poseben turistiški vlak, ki bo odhajal iz Ljubljane ob 5.17 in dohajal brez prestopanja v Jesenicah v Bistrico ob 2.34. Ta vlak se bo vračal iz Bistrice približno ob 8. zvečer in bo prihajal v Ljubljano ob pol 12. ponoči. Ta vlak bo imel zvezo tudi s Korosko. Upati je, da se odprti že s t. majnikom. Pot od hotela Zlatorog k Savici, ki je bila lani še zelo slaba, je po prizadevanju generalnega komisarjata za tujski promet temeljito razširjena, popravljena in ograjena. V kratkem se postavijo pred kolodvorom in na drugih krajih Bistrice kapi pot čez Bohinja. Prometno društvo bo skrbelo tudi za markacijo vseh manjših izletov, za markacijo večjih planin, tur pa bo skrbelo planinsko društvo, oziroma njega podružnica v Radovljici. Letos se odprto ob Bohinjskem jezeru tudi hotel Sv. Janez in pa vila Royal, ki jo je kupil od prejšnjega lastnika jugoslovanski generalni komisarjat za tujski promet v Ljubljani, hotel Zlatorog je pa itak že odprt. Avtomobiliste, ki dohajajo že sedaj v Bohinj, se opozarja, da se je cesta iz Bistrice na jezero, ki je bila vsled vojne v najslabšem stanju, temeljito posula z gramozom, tako, da se enkrat še ne kaže po njej voziti z avtomobil, ne da bi ti občutno trpel. V nedeljo dne 11. t. m. se je vršil v prostorih procvatajočega hotela Markež v Bohinjski Bistrici izvršno obiskani shod prometnega društva za Bohinj, katerega so se udeležili poleg zastopnikov poverjenstva za javna dela in generalnega komisarjata za tujski promet tudi zastopniki državnih železnic, gošdnega ravnateljstva in mnogo drugih odličnih gostov. Iz poročila tajnika je bilo razvideti, koliko težki nalog si je stavilo prometno društvo in kako dobro bode letos preskrbljeno za tujski promet, ako se uresniči vsi načrti društva. Na koncu shoda je imel društveni tajnik g. Alfons Meninger izvršno predavanje, v katerem je v poljudnih besedah razločeval veliki pomen, ki ga ima tujski promet tudi za domačo kmetijsko prebivalstvo. Vsem ljubiteljem našega prekrasnega Bohinja priporočamo letos najtopleje izlete ali pa daljše bivanje v tisti prelepi planinski kraj, kjer bo za udobnost gostov vse preskrbljeno.

Končna dirka v Ljubljani.

»Slovenski dirkalni klub« dodatno k se objavljenoj programu za prirejanje konjskih dirk, objavlja spored prvih dveh dirk.

Prva vozna dirka (trab dirka) se vrši v nedeljo, 30. maja t. l. s sledečim sporedom:

I. Enovprezna za toplotkrvne konje. Amerikanci in njih potomci izključeni, dirkaški voz prepovedan.

Daljava: 1600 m; 4letni 30 m odpusta. (Konji ki so v Sloveniji rojeni 50 m odpusta.)

Vloga: 50 K. Dobitki: 1. 1500 K, 2. 1000 K, 3. 600 K, 4. 400 K.

II. Enovprezna za mizokrvne konje, vsmak (voznica) v narodni noči, dirkaški voz prepovedan.

Daljava: 800 m; 3letni 30 m odpusta. (Konji ki so v Sloveniji rojeni 30 m odpusta.)

Vloga: 50 K. Dobitki: 1. 1500 K, 2. 1000 K, 3. 600 K, 4. 400 K.

III. Enovprezna za toplotkrvne konje. Amerikanci in njih potomci izključeni, dirkaški voz prepovedan. (Konji ki so v Sloveniji rojeni 50 m odpusta.)

Daljava: 2000 m. Konji ki so se pridruže 3000 K, za vsaki 500 K in od 3000 K naprej, za vsaki 1000 K 15 m odločka. Konji ki se niso pridružili 3000 K 15 m odpusta in nadalje za vsaki 500 K 50 m odpusta. (Konji ki so v Sloveniji rojeni 100 m odpusta.)

Vloga: 100 K. Dobitki: 1. 3000 K, 2. 1500 K, 3. 800 K, 4. 600 K.

IV. Dvovprezna za toplotkrvne konje. Amerikanci in njih potomci izključeni, dirkaški voz prepovedan. (Konji ki so v Sloveniji rojeni 50 m odpusta.)

Daljava: 2000 m.

Vloga: 50 K. Dobitki: 1. 1500 K, 2. 1000 K, 3. 600 K, 4. 400 K.
V. Dvovprežna za mrljokrvne konje, lojterski voz, vozni (voznica) v narodni noši.
Dajava: 1200 m. (Konji ki so v Sloveniji rojeni 50 m odpusta.)
Vloga: 50 K. Dobitki: 1. 1500 K, 2. 1000 K, 3. 600 K, 4. 400 K.
VI. Dvovprežna za toplotkrvne konje.
Dajava: 2400 m. Za vsake pridirane 500 K 15 m doklade. (Konji ki so v Sloveniji rojeni 100 m odpusta.)

Sokolstvo.

Majnikov večer, ki ga priredi društvo za zgradbo Sokolskega doma Sokolu I. dne 8. maja v veliki dvorani hotela Union, bo izvrši privlačnost prve vrste. Na sporedu so poleg orkestralnih točk, ki jih izvajajo društveni orkester, razne solotočke naših najboljših opernih pevcev in nastopi pevkega zbora »Ljubljanski Zvon«, kakor tudi kvarteta br. prof. dr. Kozine. Če omenimo poleg tega še enoletjanko, ki jo vprizori društveni dramatični odsek in razne pavi-

lone, življeno pošto, bogat srečolov ml., upamo, da bo zadostno šelji vsakogar. Na drugi strani pa je treba opozarjati na dejstvo, da je res nujna potreba, da si društvo preskrbi dovoljnih sredstev za sezidanje lastnega doma, zato upamo, da bodo brati in sestre vedeli ceniti naše delo in da bodo zato v čim največjem številu posetili našo prireditev ter s tem pripomogli k udelstvi našega ideala, da spravimo društvo pod lastno streho, kjer ne bo izpostavljeno nobenemu preganjanju. Zato bodi že sedaj naše geslo: 8. maja vsi v Union! — Zdravilo

Društvene vesti in prireditve.

— Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. Danes zvečer ob pol 8. skupna vaja. Vsi Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« priredi ob petnajstletnici svojega obstoja izredni občni zbor dne 2. maja dopoldne ob 11. v veliki dvorani Narodnega doma in dne 3. maja zvečer v veliki dvorani Uniona koncert s sodelovanjem popolnega or-

kestra kralj. opernega gledališča v Ljubljani. Vstopnice se dajo v Dolencovi tržnici.

Poizvedbe.

Prost se dotičnik, ki je pretečeno soboto, dne 24. aprila našel na Kongresnem trgu bankovec za 400 krov v črnolenski denarnici, v kateri so bili važni papirji in jako velike važnosti eden izmed kiječev, ki je notri od blagajne, da vse to vrne Mariji Matjan, Vižmarje 31, ali pa dostavi policijskemu ravnatelstvu v Ljubljani proti najdenini. 2921

Izgubil se je mal. črno - kodrast pišček z znakom št. 163. Tačke ima bele, na trebuhu nosi belo liso, ima zelo košat rep. Sliši na ime »Publ«. Prost se, da se vrne lastniku: Medvika Bitenc, Kolizej vrata 48, pritično. Kdor bi ga prikrival, bi se proti njemu sodnijsko postopalo. 2920

Opozorilo.

Opozorjamo cenj. trgovce in inzerente sploh, da Fran Jarc iz Maribora ni poblaščen nabirati inzerate za naše pod-

jetje. — Zastopstvo Jugoslov. novih Sotih in drug. Maribor, Slovenska ulica 12.

Aprovozacija.

7. Razdeljevanje sladkorih izkazne. Na tozadevno notico izvolite sprejeti sledečo pojasnilo: Pri osrednji krušni komisiji je določeno, da dan ravno toliko strank in posluje ravno toliko komisarijev, kakor pri okrajni krušni komisiji. Spremembe torej ni druge, kakor lokal. Znanja strank sploh ni treba, ker ima vsaka stranka svojo številko, katero jo treba pokazati v zapisniku. Da bi to lelo hitreje opravili okrajni komisariji, ki razdeljujejo vsake tri mesece enkrat karte, kakor pa komisariji, ki delijo vsak dan karte, pa menda ne bo trdil noben pameten človek. Zamuda povzroča le to, ker se delijo sedaj tri vrste izkaznic in ker veliko strank ne vé, kje hočejo jemati sladkor. Okrajne komisije pa sploh ne bodo več uradovale, ker bodo v prihodnje dobili karte le tisti, k niso nikjer včlanjeni, in pa ker ne poslujejo bolje kot osrednja, temveč le morala

osrednja komisija sedaj popravlja cel mesec zmešanje, ki so jih razni okrajni komisariji povzročili pri sednji delaji Part za cenajlo moka.

Glavni urednik:
Rasto Pustoslemšek.
Odgovorni urednik:
Božidar Vodeb.

Izvežhanega monterja volodovov
najraje neoženjenega, iše Trboveljske
premogokepna družba, rudnik Trbovlje.
2916

Sprejemem učenko za svojo manufak-
turno trgovino 15
do 16 staro. Antea Ogria, trgovec Novo
mesta. 2918

Notarski kandidat tudi začetnik se
sprejme v notarsko
pisarno v Ljubljani. Ponudbe pod
„O. 2922“ na upravnistvo Slovenskega
Naroda. 2922

Bez posebnega obvestila.

Javljamo tužno vest, da je danes 23. t. m. zjutraj prevreda s svetotajstvi za umirajočo mirno v Gospodu zaspala naša ljubljena, nenadomestljiva soproga, mamica, teta in tašča, gospa

Lujza Nedeljko

soproga bančnega uradnika

Pogreb drage pokojnice se bo vršil jutri, 24. t. m. ob pol 5. uri popoldne iz hiše žalosti, Krizevniška ul. 4, k Sv. Križu. Sv. maše zadušnice se bodo služile v stolni frančiškanski in krizevniški cerkvi.

V Ljubljani, dne 23. aprila 1920.

Žalujoča rodbina Franc Nedeljko.

Splošno mizarstvo in polaganje parketov Ciril Primožič

Trnovski pristan 4, Ljubljana,

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Radi opustitve obrata se prodaja iz proste roke večjo število
glinastih peči, modnic za štedilnike,
modelov iz mavca in drugih pečarskih potrebščin. Proda se vse
skupaj (en bloc) ali tudi posamezno. Naslov pove uprav. lista.

Nepogrešljivo za dame.

Po otvoritvi železniškega prometa dospe partija električnih ogreval za
lažne škarje in novovrstnih kuhinjskih plošč različnih voltaz. Garantirano zane-
saljivi prama proizvodi. V uporabi zelo čisti in štedljivi in so hitro razgreti.
Kar je število kosov te pošiljave zelo omejeno, prevzema naročila trdika

SVETLA, Ljubljana, Mestni trg 25.

Najcenejše žarnice.

Opozorjamo, da imamo v stari zalogo 150-voltnih žarnic, katere oddamo
na konsumente za lastno rabo, dokler traja zaloga, še po stari cen. Obrnite
se tedaj, predno drugje dražje plačate, na našo trdiko. 110 in 120-voltnih žar-
nice, kakor vse ostale voltaze pridejo v najkrajšem času v prodajo. Oglasite se
pravočasno pri trdiki Svetla, Ljubljana, Mestni trg 25. 2892

Proda se:

enonadstropna krasna vila v sredini mesta Maribor (K 750.000)
18.000 m² stavbnih prostorov v Mariboru a K 35.—. Vprašanja na:

Zemljiščno posredovalnico

K. Troha, Maribor, Slovenska ulica šte. 2.

: KAMERA :

skladišče
na veliko na malo
fotografskih potrebštin
Zagreb, Ilica 12.

Oprava spalne sobe se išče v nakup. Ponudbe na upravnistvo Slovenskega Naroda pod „Kompletne 2908“ 2908

Kupi se otroški voziček se dobro ohranjen. Ponudbe na poštni predal 103. 2896

Dve strežnici. Zanesljivi, izkušeni, zelo energični dve strežnici se iščejo proti takojšnjemu sprejemu za bolnišnično bratovsko skladnico v Trbovljah. Prošnje je na-
slavljati na bratovsko skladnico v Trbovljah. 2875

Zitarsko izvozniška radnja
Vase T. Kovačevića
Sabac, Srbija, Telefon 16,
Izveštava zainteresovane, da ima uvek v svojim magazinima svih ovozemaljskih proizvoda kao: pšenice, zob (ovsa), ječmena, a naročito kukuruza, i u stanju je liferovati najveće količine. Adrese za telegram: Kovačević Sabac. 2800

Kupim večje količine na vagon: jelo-
ve deske, material (gradja), late-
kolje za vinograde, apno, ogje in pla-
čam najvišje cene. Ponudbe pod Vla-
dimir Ivkov, Štoper, (Vojvodina). 2260

Prodajam vagon
lanenega
semena,
kupujem zajčje kože
Gjorgje Grujić
Beograd Miletića ul. 15.

Upokojen sodni uradnik, zemljeknji-
znih zadevah, se sprejme za poldnevne
ali ves dan v notarsko pisarno v Ljub-
ljani. Ponudbe pod: „S. 2923“ na upravo
Slov. Naroda. 2923

Prvovrsten kuhar in kuharica za re-
stauracijo se sprejmeta. Plača dobra. J. Bektova, Slomškova ul. 23, Ljub-
ljana. 2815

Proda se različna kuhinjska posoda, za-
stojazij za tri okna, nova, svinata oblika ter več drugih pred-
metov. Naslov pri upravnistvu Sloven-
skega Naroda. 2905

Nekaj vagonov drv, zdravih, popol-
nih suhih, se odda po nizki ceni franko vagon
na Dolencem. Ponudbe na poštni
predal 103. 2911

Išče se knjigovodja, zmožen bilance,
kontrolistinja, veščta slovenske in nem-
ske stenografije ter stroj-
pisarja. Pismene ponudbe na poštni
predal 83. Ljubljana. 2906

Jadransko hotelsko in kupališno dion. društvo

Sušak-Reka, Zvonimirova ulica šte. 102.

Pos. Lastnik sledečih hotelov in sanatorijev:

Hotel Pension „SPERANZA“ Opatija.	Sanatorij in veliko mor- sko kopališče „TERAPIJA“ Gričevica.	Palace-Hotel „MIRAMARE“ Gričevica Telefon intern. 11.
Hotel-Pension in morsko kopališče „JAMA“ Brijuni. Telefon interurb. 2-14.	Vsi hoteli in sanatoriji so najmoderneje z vsem komfortom urejeni. — Oskrba izvrstna. — Otvorjeni skoraj celo leto. — Vse narobe prejema in daje pojasnila za Gričevico: uprava hotela „Miramare“ v Gričevici: za Novi: uprava hotela „San-Marino“ v Novom: za Sušak; Središnji ured društva, Sušak-Reka. — Naslov za brzojave: Jadransko-hotelsko društvo, Sušak-Reka, intern. telefon 1-1-1.	Hotel-Pension „SAN-MARINO“ Novi Vinodolski Tel. intern. 5.
Hotel-Pension in morsko kopališče „JADRAN“ Bakar.		Hotel-Pension in veliko mor- sko kopališče „LISANJ“ Novi Vinodolski.

Posojilnica v Črnomlju, reg. zadr. z om. zavezo

Bilanca za leto 1919.

Imetje

Dolgov

Tek. št.	Predmet	Znesek				Tek. št.	Predmet	Znesek			
		K	h	K	h			K	h	K	h
1	Posojila			341412	39	1	Delež zadružnikov			7092	
2	Zaostale obresti posojil			17671	41	2	Nevzdignjene obresti deležev			5394	
3	Naložen denar	2517247	71			3	Hranilne vloge	3311734	70		
	Kapitalizovane obresti	67713	05	2584960	76		Kapitalizovane obresti	68478	85	3380213	
4	Vrednostni papirji	297800				4	Predplačane obresti posojil			2485	
	Nevzdignjene obresti	4525		302825		5	Rezervni zaklad koncem l. 1918	100538	95		
5	Delež pri zadrugah	4320					Vstopnina za l. 1919.	27		100585	
	Nevzdignjene obresti	120		4440		6	Čisti dobiček			11228	
6	Hiša			44304	46						
7	Inventar			678	68						
8	Razno			5030							
9	Ostovina koncem l. 1919			206	07						
				3506919	87					3506919	87

V Črnomlju, dne 31. decembra 1920.

Ig. Klinc l. r.

Aug. Kunc l. r.

A. Fabjan l. r.

Karl Müller l. r.

Z glavnimi in pomožnimi knjigami v soglasju:

Ant. Spreizer l. r.

Dr. Materič l. r.

računska pregledovalca.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge
vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor,
Kranj, Ljubljana, Maribor, Metko-
vić, Opatija, Sarajevo, Split, Slibenik,
Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v
tu- in inozemstvu.